

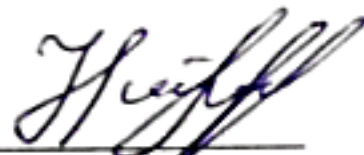
**МІНІСТЕРСТВО ФІНАНСІВ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ПОДАТКОВИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

**Факультет податкової справи, обліку та аудиту
Кафедра адміністрування податків**

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему: «Напрями підвищення ефективності діяльності ДПС України»

Здобувача вищої освіти II курсу,
групи ФМФА-22-1,
спеціальності 072 «Фінанси,
банківська справа та страхування»,
ОПП «Фіскальне адміністрування»

(підпис)

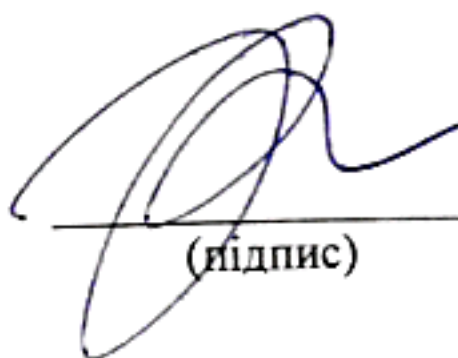
Дубина Наталія
Олександрівна

Науковий керівник

(підпис)

Андрущенко
Володимир
Леонідович,
д.е.н., професор

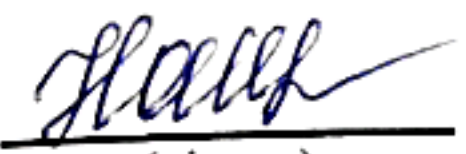
Керівник освітньо-професійної
Програми

(підпис)

Швабій
Костянтин Іванович,
д.е.н., професор

Допущено до захисту за рішенням кафедри адміністрування податків,
протокол від «26» 01 2024 № 5

Завідувач кафедри
адміністрування податків

(підпис)

Іванишина О.С.,
к.е.н., доцент

Реєстрація № 18 15.01.2024 [підпис]
(дата) (підпис відповідальної особи)

Результати перевірки до захисту 26.12.2023 [підпис]
(до захисту, на доопрацювання) (дата) (підпис)

Результат захисту 75/С/4 08.02.2024 [підпис]
(оцінка) (дата) (підпис)

Голова комісії: [підпис] І. Л. Романов
(підпис) (ініціали, прізвище)

Члени комісії:

[підпис]
(підпис)

К. І. Швабій
(ініціали, прізвище)

[підпис]
(підпис)

О. С. Іванишина
(ініціали, прізвище)

[підпис]
(підпис)

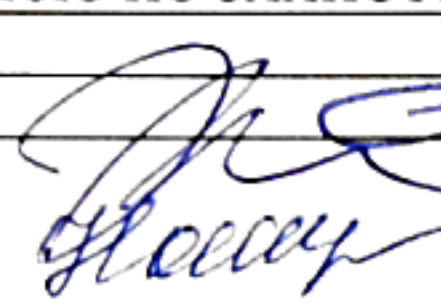
Т. В. Тучак
(ініціали, прізвище)

Секретар
комісії

[підпис]

М. В. Друкер

БЛАНК ОЦІНЮВАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Об'єкти контролю	Діапазон оцінки в балах	Фактична кількість балів	Примітки	Дата, П.І.П.: керівника, голови комісії членів комісії, секретаря, (підписи)
ОЦІНЮВАННЯ ДИПЛОМНОЇ РОБОТИ КЕРІВНИКОМ ТА РЕЦЕНЗЕНТОМ				
1.Зміст випускної роботи (якість теоретичного матеріалу, його зв'язок з практичним, вміння представляти матеріал в логічній послідовності, наявність висновків та пропозицій)	від 0 до 30	20		
2.Дотримання вимог щодо оформлення	від 0 до 10	7		
3.Вчасне виконання роботи на всіх етапах у встановлені кафедрою терміни	від 0 до 5	4		
4. Рецензент	від 0 до 5	4		
РАЗОМ БАЛІВ*	від 0 до 50	35		
ОЦІНЮВАННЯ ДИПЛОМНОЇ РОБОТИ КОМІСІЄЮ ПО ЗАХИСТУ				
1.Доповідь	від 0 до 10	9		Романов І.Л.
2. Роздатковий матеріал	від 0 до 5	5		Швабій К.І.
3. Знання теоретичного та практичного матеріалу, вміння відповідати на запитання	від 0 до 25	20		Іванишина О.С.
5. Апробація (участь у конференціях)	від 0 до 10	6		Тучак Т.В.
РАЗОМ БАЛІВ	від 0 до 50	40		Яруш М.В.
ЗАГАЛЬНА КІЛЬКІСТЬ БАЛІВ	від 0 до 100	75		

ПЕРЕВЕДЕННЯ ОЦІНКИ ЗА 100-БАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ ДО НАЦІОНАЛЬНОЇ ШКАЛИ ТА ШКАЛИ ЕКТС

Оцінка за 100-бальною шкалою	Оцінка за шкалою ЕКТС	Оцінка за національною шкалою	Дата	П.І.П.: голови, членів комісії, секретаря, (підпис)
75	C	4 (добре)	08.02.2024	Романов І.Л. Швабій К.І. Іванишина О.С. Тучак Т.В. Яруш М.В.

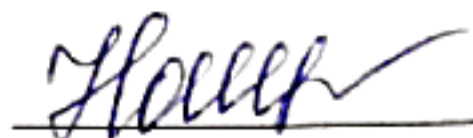
ПРАВИЛА ПЕРЕВЕДЕННЯ ОЦІНОК ДО НАЦІОНАЛЬНОЇ ШКАЛИ ТА ШКАЛИ ЕКТС

Оцінка за 100-бальною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за національною шкалою
90-100	A	5 (відмінно)
80-89	B	4 (добре)
70-79	C	
60-69	D	3 (задовільно)
50-59	E	
35-49	FX	2 (незадовільно)

**МІНІСТЕРСТВО ФІНАНСІВ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ПОДАТКОВИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Факультет податкової справи, обліку та аудиту
Кафедра фіскального адміністрування
Спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

Затверджую
Завідувач кафедри

 Іванишина О.С.

« 16 » 01 2023

**Завдання на кваліфікаційну роботу
здобувачу вищої освіти
Дубині Наталії Олександрівні**

1. Тема кваліфікаційної (дипломної) роботи
«Напрями підвищення ефективності діяльності ДПС України»
2. Затверджена наказом ректора від 30.11.2022 № 1254
3. Строк здачі закінченої роботи – 08.02.2024
4. Цільова установка – дослідження шляхів підвищення ефективності діяльності роботи ДПС України.

Метою дипломної роботи є аналіз поточного функціонування ДПС з оцінкою його сильних та слабких сторін, ідентифікацію проблемних сфер, дослідження та аналіз практик інших країн з метою вивчення способів підвищення ефективності податкової служби.

Об'єктом дослідження дипломної роботи є діяльність ДПС України.

Предметом дослідження є напрями підвищення ефективності діяльності ДПС України.

Для дослідження підвищення ефективності діяльності ДПС України можуть використовуватися різні методи, які включають в себе наступне: аналіз статистичних даних; документальний аналіз; експертні оцінки та інтерв'ю; порівняльний аналіз; оцінка ефективності реформ і заходів; моделювання та прогнозування; спостереження та аналіз робочих процесів; анкетування та опитування платників податків.

Вихідні дані до роботи сучасні наукові праці українських, зарубіжних науковців, статті в періодичних виданнях з проблематики.

5. Перелік графічного матеріалу – 7 таблиць, 3 рисунки.

6. Зміст кваліфікаційної роботи (перелік питань за кожним розділом)

1. Проблема підвищення ефективності діяльності ДПС України як чинник покращення фінансової сфери держави
2. Основні етапи реформування ДПС України
3. Діагностика ефективності процесу діяльності ДПС України
4. Основні цілі вдосконалення діяльності ДПС України
5. Індикатори успішності підвищення результативності діяльності ДПС України
6. Основні підходи підвищення ефективності діяльності ДПС України
7. Шляхи імплементації зарубіжного досвіду підвищення ефективності діяльності податкової служби
8. Виклики щодо впровадження способів підвищення ефективності ДПС України

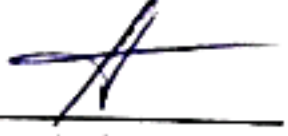
7. Календарний план виконання роботи

№ п/п	Назва етапів випускної кваліфікаційної (дипломної) роботи	Строк виконання етапів	
		За планом	Факт
1.	Вибір теми дипломної роботи та написання заяви на її затвердження	04.11.22	04.11.22
2.	Отримання завдання наукового керівника для виконання дипломної роботи	16.01.23	16.01.23
3.	Узгодження плану дипломної роботи з керівником	01.03.23	01.03.23
4.	Підготовка I-IV розділів дипломної роботи та подання її керівнику	16.06.23	16.06.23
5.	Підготовка IV-VII розділів дипломної роботи та подання її керівнику	02.11.23	02.11.23
6.	Підготовка вступу та висновків	30.11.23	30.11.23
7.	Доопрацювання роботи з урахуванням зауважень наукового керівника	15.12.23	15.12.23
8.	Отримання відгуку наукового керівника	26.12.23	26.12.23
9.	Перевірка роботи в системі антиплагіат	08.01.24	08.01.24
10.	Отримання зовнішньої рецензії	12.01.24	12.01.24
11.	Отримання допуску зав.кафедри до захисту	16.01.24	16.01.24
12.	Попередній захист роботи	18-19.01.24	18-19.01.24
13.	Захист дипломної роботи	08-09.02.24	08-09.02.24

Дата видачі завдання « 16 » січня 2023

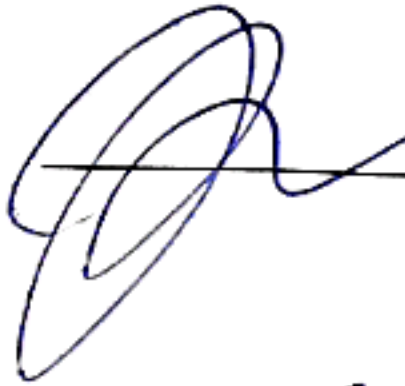
8. Керівник випускної кваліфікаційної роботи

ініціали)

 Андрущенко В.Л.
(підпис) (прізвище)

9. Керівник освітньо-професійної програми

ініціали)

 Швабій К.І.
(підпис) (прізвище)

10. Завдання до виконання отримав здобувач вищої освіти (підпис)

 Дубина Н.О.

АНОТАЦІЯ

«Напрями підвищення ефективності діяльності ДПС України»

Мета роботи: аналіз поточного функціонування ДПС з оцінкою його сильних та слабких сторін, ідентифікація проблемних сфер, дослідження та аналіз практик інших країн з метою вивчення способів підвищення ефективності діяльності податкової служби.

Завданнями роботи є: визначити проблеми підвищення ефективності діяльності ДПС України як чинник покращення фінансової сфери держави; дослідити основні етапи реформування ДПС України; здійснити діагностику ефективності діяльності ДПС України; визначити основні цілі вдосконалення діяльності ДПС України; охарактеризувати індикатори результативності діяльності ДПС України; розкрити основні підходи підвищення ефективності діяльності ДПС України; окреслити шляхи імплементації зарубіжного досвіду ефективності діяльності податкової служби; оцінити виклики щодо впровадження способів ефективності ДПС України

Предметом дослідження є: напрями підвищення ефективності діяльності ДПС України.

Об'єктом дослідження є діяльність ДПС України.

За результатами дослідження сформульовані напрями підвищення ефективності діяльності Державної податкової служби України.

Одержані результати можуть бути використані при розробці та впровадженні стратегій підвищення напрямів ефективності діяльності ДПС України. Ці дані можуть дозволять ідентифікувати слабкі місця та визначити пріоритети для вдосконалення роботи Державної податкової служби України.

Дипломна робота містить 66 сторінок, 7 таблиць, 3 рисунки, список використаних джерел з 43 найменувань.

Ключові слова: діяльність ДПС, ефективність, удосконалення, фінансова сфера, фінансова сфера, бюджет.

Рік виконання дипломної роботи – 2023.

Рік захисту роботи – 2024.

ANNOTATION

"Directions for improving the efficiency of the State Fiscal Service of Ukraine"

The purpose of the work is analysis of the current functioning of the Tax Administration with an assessment of its strengths and weaknesses, identification of problematic areas, examination and analysis of practices in other countries to explore ways to enhance the efficiency of tax service operations.

The objectives of the work are: to identify issues related to enhancing the efficiency of the State Tax Service of Ukraine as a factor for improving the country's financial sector; to investigate the key stages of reforming the State Tax Service of Ukraine; to conduct a diagnosis of the efficiency of the State Tax Service of Ukraine; to determine the main objectives for improving the activities of the State Tax Service of Ukraine; to characterize performance indicators of the State Tax Service of Ukraine; to disclose the main approaches to increasing the efficiency of the State Tax Service of Ukraine; to outline pathways for implementing international experience in the efficiency of tax service operations; to assess challenges related to implementing efficiency measures for the State Tax Service of Ukraine.

The subject of the research ways to enhance the efficiency of the State Tax Service of Ukraine.

The object of the research is the State Tax Service of Ukraine has activities.

According to the results of the research, latest trends in improving the efficiency of the State Tax Service of Ukraine.

The obtained results can be used in the development and implementation of strategies to enhance the efficiency of the State Tax Service of Ukraine, this data can help identify weaknesses and determine priorities for improving the work of the State Tax Service of Ukraine

Thesis contains 66 pages, 7 tables, 3 figures, a list of used sources of 43 titles.

Key words: activity of the State Fiscal Service (SFS), efficiency, improvement, fiscal sphere, financial sphere, budget.

The year of completion of the thesis – 2023.

Year of protection of work – 2024.

ЗМІСТ

ВСТУП	7
1. Проблема підвищення ефективності діяльності ДПС України як чинник покращення фінансової сфери держави	10
2. Основні етапи реформування ДПС України	15
3. Діагностика ефективності процесу діяльності ДПС України	22
4. Основні цілі вдосконалення діяльності ДПС України	26
5. Індикатори успішності підвищення результативності діяльності ДПС України	30
6. Основні підходи підвищення ефективності діяльності ДПС України	37
7. Шляхи імплементації зарубіжного досвіду підвищення ефективності діяльності податкової служби	46
8. Виклики щодо впровадження способів підвищення ефективності ДПС України	52
ВИСНОВКИ	55
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	58
ДОДАТКИ	64

ВСТУП

Актуальність теми. Сучасні напрями розвитку ДПС України направлені, передусім, на гарантії прозорості системи оподаткування та зменшенні впливу людського фактору на процес ухвалення рішень. Система оподаткування має відповідати інтересам як держави, так і платників податків. Лише за здійснення цієї умови фіскальна функція податкових органів не викликатиме несприйняття і певної протидії зі сторони суб'єктів підприємницької діяльності. Система оподаткування мусить працювати з максимальною чіткістю. Для цього платники податків повинні чітко здійснювати зобов'язання як по сумах, так і по термінах сплати. Саме з цією метою на загальнодержавному рівні проводиться комплекс заходів, направлених на модернізацію органів ДПС з виділенням чітких напрямів, котрі гарантуватимуть першочергові інтереси, платників податків. Певні проблеми ДПС України у поточний період пов'язані з відсутністю механізмів практичного управління проектно-орієнтованою діяльністю на всіх рівнях ДПС України. З метою системної інтеграції всіх дій, направлених на реалізацію різноманітних проектів, можна вважати, що вони є частиною загальної програми розвитку податкової системи в Україні.

Стан і ступінь розробки проблеми в спеціальній літературі варіюється в залежності від джерела та досліджуваних аспектів. Наведемо деякі загальні спостереження: в академічних дослідженнях здебільшого розглядаються окремі аспекти роботи ДПС, такі як боротьба з корупцією, оптимізація податкових ставок, аналіз податкової системи тощо. Деякі дослідження та аналітичні матеріали здійснюють оцінку ДПС на практиці, а також надають рекомендації для покращення її ефективності. Засоби масової інформації часто публікують статті та репортажі про роботу ДПС, в яких розглядаються конкретні події та проблеми. Дослідженням цих аспектів займалися багато українських науковців, зокрема: Сулим В.В, Голдак С.М.,

Григорян О.О., Руденко О.В, Веселовська В.О., Лагодієнко Н.В., Паламарчук В.Ю., Гамаюн В.В.

Метою дипломної роботи є: аналіз поточного функціонування ДПС з оцінкою його сильних та слабких сторін, ідентифікація проблемних сфер, дослідження та аналіз практик інших країн з метою вивчення способів підвищення ефективності діяльності податкової служби.

Основними завданнями дипломної роботи є:

1. Визначити проблеми підвищення ефективності діяльності ДПС України як чинник покращення фінансової сфери держави
2. Дослідити основні етапи реформування ДПС України
3. Здійснити діагностику ефективності діяльності ДПС України
4. Визначити основні цілі вдосконалення діяльності ДПС України
5. Охарактеризувати індикатори результативності діяльності ДПС України
6. Розкрити основні підходи підвищення ефективності діяльності ДПС України
7. Окреслити шляхи імплементації зарубіжного досвіду ефективності діяльності податкової служби
8. Оцінити виклики щодо впровадження способів ефективності ДПС України

Об'єктом дослідження дипломної роботи є: діяльність ДПС України.

Предметом дослідження є: напрями підвищення ефективності діяльності ДПС України.

Методи дослідження. Для дослідження підвищення ефективності діяльності ДПС України можуть використовуватися різні методи, які включають в себе наступне: аналіз статистичних даних; документальний аналіз; експертні оцінки та інтерв'ю; порівняльний аналіз; оцінка ефективності реформ і заходів; моделювання та прогнозування; спостереження та аналіз робочих процесів; анкетування та опитування платників податків.

Практичне значення одержаних результатів дослідження може бути значущим і впливати на різні сфери суспільства і господарства. Підвищення ефективності ДПС сприятиме збільшенню податкових надходжень, що може бути використане для фінансування різних галузей, включаючи освіту, охорону здоров'я та інфраструктуру. Покращення ефективності ДПС допоможе зменшити можливості корупції та недоінформованості, що є суттєвим аспектом для покращення економічної чесності. Ефективна робота ДПС сприятиме підвищенню довіри громадян до державних органів, що є важливим аспектом становлення демократичного суспільства.

1. ПРОБЛЕМА ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ДПС УКРАЇНИ ЯК ЧИННИК ПОКРАЩЕННЯ ФІНАНСОВОЇ СФЕРИ ДЕРЖАВИ

Впровадження структурних економічних реформ, вирішення завдання пришвидшення соціально-економічного розвитку України, у тому числі гарантування переходу до ресурсозберігаючої соціально-інклюзивної економіки, є нездійсненним без результативної діяльності системи управління державними фінансами.

Фіскальне об'єднання та відповідальна бюджетно-податкова політика надали можливість Україні протягом 2015-2019 років зменшити рівень дефіциту сектору загального державного управління з 4,6 відсотка валового внутрішнього продукту (2014 рік) до 2 відсотків валового внутрішнього продукту (2019 рік) та понизити боргове навантаження з 80,9 відсотка валового внутрішнього продукту у 2016 році до 50,3 відсотка валового внутрішнього продукту у 2019 році. Окрім того операції сектору загального державного управління 2021-2023 років, (табл. 1)

Таблиця 1

Операції сектору загального державного управління 2021-2023 р.р. [39]

ПОКАЗНИКИ	2021	2022	2023
Грошові надходження від операційної діяльності	408399,1	507934,9	734924,1
<i>Податки</i>	288053,9	297062,1	333143,1
<i>Соціальні внески</i>	78076,0	90011,7	107739,4
<i>Гаранти</i>	90,9	3838,0	133917,4
Грошові розрахунки за операційну діяльність	415468,8	541253,3	891301,6
<i>Оплата праці</i>	115223,7	151139,1	333850,1
<i>Придбання товарів та послуг</i>	70874,9	117329,7	266035,7
<i>Субсидії</i>	13878,6	24832,9	23219,6
<i>Гранти</i>	230,1	35,4	17,7
<i>Соціальне виплати</i>	171187,8	202070,9	235747,3
Чисте надходження грошових коштів від операційної діяльності	-7069,7	-33318,4	-156377,5
Чисте вибуття грошових коштів на інвестиції у нефінансові активи	5426,2	3170,8	16927,7
Профіцит (+) / дефіцит (-) грошових коштів	-12495,9	-36489,2	-173305,2
Чисте надходження грошових коштів від фінансової діяльності	5360,5	83470,0	304894,9

Реагування на масштабні виклики, котрі постали перед Україною у вигляді триваючої російської збройної агресії, розповсюдження гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2, та початку великої економічної кризи, вимагає додаткових ресурсів та більш результативного та дієвого управління державними фінансами. Досягнута впродовж останніх років макроекономічна стійкість та вжиті надзвичайні фінансові заходи дають можливість Україні контрольовано проходити цей нелегкий період. З метою гарантування подальшого відновлення та економічного піднесення у середньостроковій перспективі та реалізації європейського курсу України потрібно вжити заходів для повернення до виваженої бюджетно-податкової політики, покращення дієвості видатків та податкового адміністрування, зниження ролі держави в економіці та підвищення інвестиційного клімату з врахуванням соціального та екологічного виміру.

Сьогоднішній етап реформи системи управління державними фінансами започаткувався зі схвалення розпорядженням Кабінету Міністрів України від 8 лютого 2017 р. № 142 Стратегії реформування системи управління державними фінансами на 2017-2020 роки та ухвалення розпорядженням Кабінету Міністрів України від 24 травня 2017 р. № 415 плану заходів з її втілення в роботі. [1]

До того ж за підсумками оцінки стану управління державними фінансами згідно до міжнародно визнаної методології Public Expenditure and Financial Accountability (PEFA), яка була проведена експертами Світового банку за підтримки ЄС та інших міжнародних партнерів у 2019 році, виокремлено поступовий прогрес України у таких компонентах системи управління державними фінансами, як:

- впровадження середньострокового бюджетного планування;
- імплементація міжнародних стандартів бухгалтерського обліку у державному секторі;
- вдосконалення інструментів макроекономічного та бюджетного прогнозування;

- покращення рівня прозорості в управлінні державними фінансами шляхом створення порталу “Відкритий бюджет”;
- управління фіскальними ризиками;
- поступове впровадження гендерно-орієнтованого підходу у бюджетному процесі.

Однак встановлено сфери, що вимагають додаткової уваги та поліпшення, включаючи державне стратегічне планування, управління державними інвестиціями, управління ліквідністю та управління публічними фінансами на місцевому рівні.

Як вважають вітчизняні економісти, досягнення впродовж 2017-2020 років позитивних результатів у перебудові переважної більшості складових системи управління державними фінансами сформувало стійке підґрунтя для продовження здійснення поставлених завдань та визначення нових пріоритетів, цілеспрямованих на удосконалення системи управління державними фінансами та реагування на нові виклики.

Водночас лишаються сфери, в яких не досягнуто значних результатів у рамках реалізації Стратегії реформування системи управління державними фінансами на 2017-2020 роки, затвердженої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 8 лютого 2017 р. № 142. Зокрема, до головних проблем, що виникли при реалізації цієї Стратегії, належать:

- нестача цілісної системи стратегічного планування, слабкий зв’язок між стратегічним плануванням, бюджетним плануванням та плануванням державних інвестицій;
- дефіцит повноцінного середньострокового бюджетного планування;
- неналежна якість бюджетного планування з боку основних розпорядників бюджетних коштів, що спричиняє неодноразові перерозподіли цих коштів та їх неефективне використання;

- недосконале управління ліквідністю єдиного казначейського рахунка та валютних рахунків державного бюджету в процесі реалізування державного бюджету;
- відсутність чіткого розподілу повноважень між органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування;
- недостатня прозорість та підзвітність стосовно використання коштів місцевих бюджетів;
- дійсний підхід розробників нормативно-правових актів до виконання фінансово-економічних розрахунків впливу здійснення актів на надходження та втрати державного та/або місцевих бюджетів;
- лімітна кадрова спроможність відносно реалізації реформи на центральному та місцевому рівні;
- недостатня інституційна та управлінська підзвітність у сфері управління державними фінансами. [2]

Саме ця Стратегія опрацьована з урахуванням оцінки методології Public Expenditure and Financial Accountability (PEFA), а також рекомендацій експертів Програми підтримки покращення врядування та менеджменту (SIGMA), технічної місії Міжнародного валютного фонду та висновків Рахункової палати згідно до європейських стандартів відповідного адміністрування з питань трансформації системи органів державного управління.

Окрім того, метою цієї Стратегії є побудова теперішньої, непохитної та результативної системи управління державними фінансами, цілеспрямованої на гарантування збереження фінансової стійкості держави та започаткування умов для сталого підвищення соціально-інклюзивної економіки через зростання ефективності мобілізації та витрачання державних коштів. Наслідком її реалізації має стати більш дієвіша система управління державними фінансами, котра разом з реформованою системою державного управління буде сприяти постійному соціально-економічному розвитку держави, конкурентоспроможності економіки та динамічній інтеграції України в міжнародні ринки, зокрема в спільний ринок держав - членів ЄС. [3]

Досягнення цієї мети прогнозується за такими стратегічними цілями:

- додержання суцільної бюджетно-податкової дисципліни у середньостроковій перспективі;
- збільшення дієвості розподілу ресурсів на рівні формування державної політики;
- постачання дійового виконання державного та місцевих бюджетів;
- покращення рівня прозорості та підзвітності в управлінні державними фінансами;
- розвиток управління людськими ресурсами у сфері державних фінансів.

Через те, що ця Стратегія є подальшим етапом комплексної реформи системи управління державними фінансами, започаткованої Стратегією реформування системи управління державними фінансами на 2017-2020 роки, схваленою розпорядженням Кабінету Міністрів України від 8 лютого 2017 р. № 142, окремі етапи її реалізації не передбачені. [4]

Ми розділяємо точку зору таких економістів як: Н.В. Мельник, Л.Л. Тарангул, З.С. Варналій, Й. Петрович, Л.Б. Рябушка, Д.В. Веремчук та інші, які вважають, що проблематика стосовно підвищення ефективності діяльності ДПС України включає наступні аспекти:

1. Корупція та недобросовісність: присутність корупції та недобросовісних практик серед співробітників ДПС може заважати ефективному збору податків та веденню справедливої податкової політики.

2. Складність податкового законодавства: занадто складні та заплутані податкові закони можуть призвести до недорозуміння та помилок у сплаті податків, а також сприяти податковим ухиленням.

3. Низька фінансова грамотність громадян та підприємств: брак знань та розуміння правил сплати податків може призводити до невідповідності законодавству та недоотримання очікуваних надходжень.

4. Системи моніторингу та контролю: недостатність сучасних інформаційних технологій та систем моніторингу може ускладнювати виявлення податкових порушень.

5. Низька співпраця з іншими країнами: недостатність співпраці з іншими країнами може створювати можливості для податкових ухилень та уникнень.

6. Політичні втручання: вплив політичних факторів на роботу ДПС може заважати об'єктивному виконанню її завдань.

Ми впевнені, що для покращення фінансової сфери держави через вдосконалення ДПС України, потрібно дбати про розв'язання цих проблем та впровадження ефективних стратегій, спрямованих на забезпечення прозорості, чесності та ефективності податкової системи.

2. ОСНОВНІ ЕТАПИ РЕФОРМУВАННЯ ДПС УКРАЇНИ

Здійснення завдань Стратегії реформування системи управління державними фінансами на 2017-2020 роки, утвердженої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 8 лютого 2017 р. № 142, сприяло ряду позитивних зрушень у багатьох компонентах системи управління державними фінансами.[5]

Тому, започатковано законодавче підґрунтя для комплексних реформ у бюджетній сфері з внесенням у грудні 2018 р. змін до Бюджетного кодексу України, котрі передбачають:

- започаткування середньострокового бюджетного планування та, зокрема, Бюджетної декларації як стратегічного документа бюджетного планування;
- гарантування представлення міністрами та іншими керівниками центральних органів виконавчої влади цілей державної політики у належних

сферах та звітування про їх досягнення під час розгляду Бюджетної декларації у Верховній Раді України;

- унормування процесу управління фінансовими ризиками та приєднання їх оцінки до складу Бюджетної декларації та до матеріалів, які додаються до проекту закону про Державний бюджет України на відповідний рік;

- запровадження в дію нових бюджетних правил, а саме дефіцит державного бюджету не має перевищувати 3 відсотки валового внутрішнього продукту і не може бути більшим за відповідний обсяг дефіциту у Бюджетній декларації, а граничний обсяг надання державних гарантій не може перевищувати 3 відсотки планових доходів загального фонду державного бюджету;

- впровадження принципово новітнього інструменту проведення оцінки дієвості та результативності застосування коштів державного бюджету - огляду витрат. [6]

З метою практичного здійснення цих положень Мінфіном у 2019 році підготовлено та подано на розгляд Кабінету Міністрів України Бюджетну декларацію на 2020-2022 роки, котру ще не було затверджено. У 2020 році норми статті 33 Бюджетного кодексу України стосовно складення та схвалення Бюджетної декларації тимчасово не застосовувалися через швидке розповсюдження гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2. У той же час вже у травні 2021 р. Кабінет Міністрів України прийняв Бюджетну декларацію на 2022-2024 роки (постанова Кабінету Міністрів України від 31 травня 2021 р. № 548) та подав її до Верховної Ради України (Бюджетна декларація підтримана Верховною Радою України 15 липня 2021 року). [7]

Оприлюднена інформація за наслідками оцінки широкого спектра фінансових ризиків, котрі можуть вплинути на показники бюджету, включаючи ризики, об'єднані з макроекономічною ситуацією, державним боргом та державними гарантіями, діяльністю державних підприємств, системою

пенсійного забезпечення. Оглядами витрат державного бюджету охоплено вже близько 25 відсотків всіх видатків та кредитів з державного бюджету.

Окрім того, для зростання економічної ефективності та продуктивності видатків державного бюджету з урахуванням гендерного аспекту Мінфіном за участю Шведського агентства міжнародного розвитку впродовж 2014-2020 років здійснено найбільший у світі проект з упровадження гендерно орієнтованого підходу в бюджетному процесі на державному та місцевому рівні. Результатом цього, у 2020 році 43 бюджетні програми головних розпорядників коштів державного бюджету та 1075 паспортів бюджетних програм місцевих бюджетів містять гендерний аспект, що дозволяє сполучати фінансовий та соціальний виміри бюджетування.

Значні трансформаційні процеси було розпочато за підтримки міжнародних партнерів стосовно органів, котрі втілюють державну податкову та митну політику. Так, у 2019 році засновано два окремих органи з дієвою організаційною структурою, яка побудована за функціональним принципом, - ДПС та Держмитслужба. З 1 січня 2021 р. забезпечено їх перехід до функціонування у форматі єдиних юридичних осіб для поліпшення підзвітності та керованості роботи їх територіальних органів та оптимізації головних робочих процесів.

Здійснено ряд значущих завдань в податковій сфері. Для полегшення ведення бізнесу, зниження корупції та започаткування рівних умов для всіх платників податків запроваджено компенсування податку на додану вартість в автоматичному режимі за єдиним електронним реєстром та запущено механізм призупинення реєстрації податкових накладних з ознаками фіктивності.

Однак для зростання рівня добровільної сплати податків значно збільшено перелік онлайн-послуг для платників податків, досяжних в електронному кабінеті, розроблено єдиний реєстр індивідуальних податкових консультацій, Мінфіном започатковано надання узагальнюючих податкових консультацій для забезпечення єдиного підходу до використання податкового законодавства.

Чималого прогресу досягнуто у наближенні податкового законодавства України у частині податку на додану вартість до законодавства ЄС, в тому числі Директиви Ради 2006/112/ЄС від 28 листопада 2006 р. про спільну систему податку на додану вартість, що підтверджено висновком Європейської Комісії про відповідність у цілому. Норми стосовно імплементації 11 із 15 кроків Плану заходів протидії розмиванню бази оподаткування та виведенню прибутку з-під оподаткування (далі - План дій BEPS) стали складовою частиною Закону України від 16 січня 2020 р. № 466-IX «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо вдосконалення адміністрування податків, усунення технічних та логічних неузгодженостей у податковому законодавстві». [8]

Вище зазначеним Законом передбачено, зокрема, вдосконалення правил трансфертного ціноутворення, а саме впровадження трирівневої структури документації для міжнародних груп компаній, котра буде включати в себе документацію з трансфертного ціноутворення (Local file), масштабну документацію (Master file) та звіт у розрізі країн (Country-by-Country reporting) у межах імплементації положень 13 кроку Плану дій BEPS, а також підвищення механізму контролю за розподілом функцій, ризиків та нематеріальних активів платника податків, що входить до міжнародної групи компаній.

Верховною Радою України було прийнято Закон України від 17 грудня 2020 р. № 1117-IX “Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законів України стосовно гарантії збору даних та інформації, потрібних для декларування окремих об’єктів оподаткування”, котрим запроваджено концепцію “розумної економічної причини” (ділової мети), що передбачає проведення аналізу економічної доцільності виконання окремих операцій та присутності в них ділової мети (операцій з придбання/реалізації товарів, робіт, послуг у нерезидентів/нерезидентам у низькоподаткових юрисдикціях і до операцій з нерезидентами щодо роялті та контрольованих операцій у рамках трансфертного ціноутворення). [9]

Окрім вище сказаного, Законом України від 29 жовтня 2019 р. № 229-IX ратифіковано Угоду між Урядом України та Урядом Сполучених Штатів Америки для покращення здійснення податкових правил й використання положень Закону США “Про податкові вимоги до іноземних рахунків” (FATCA) для забезпечення обміну належною інформацією з податковими органами США.[10]

Тому з метою детінізації економіки та утворення рівних умов для провадження підприємницької діяльності у 2020 році забезпечено впровадження безоплатного програмного рішення для застосування суб'єктами господарювання під час реєстрації розрахункових операцій - програмного реєстратора розрахункових операцій, яким станом на кінець грудня 2020 р. вже скористалися понад 4,5 тис. підприємців і фіскалізовано понад 103 млн. чеків.

Окрім того великого прогресу здобуто у створенні належних умов для приєднання до Конвенції про процедуру спільного транзиту та Нової комп'ютеризованої системи транзиту (NCTS), що надасть змогу митним органам впровадити обмін митною інформацією з 35 країнами у режимі реального часу, знизити затримки вантажів на державному кордоні шляхом збільшення результативності проведення аналізу ризиків та визначення переліку потрібних контрольних процедур стосовно товарів до їх прибуття на митний кордон України. Зокрема, забезпечено затвердження потрібної нормативно-правової бази, доопрацьовано одержане від митних органів Литви необхідне програмне забезпечення та розпочато національне використання системи Нової комп'ютеризованої системи транзиту з можливістю приєднання до міжнародної системи у 2022 році - першій половині 2023 року.

Завдяки виконанню виваженої фіскальної політики впродовж 2017-2019 років співвідношення державного боргу до валового внутрішнього продукту зменшилося з 61,5 відсотка у 2017 році до 52,3 відсотка у 2018 році та до 44,3 відсотка у 2019 році. Через підвищення дефіциту державного бюджету у 2020 році для зменшення негативних наслідків гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2, співвідношення

державного боргу до валового внутрішнього продукту на кінець 2020 року було збільшено та становило 53,9 відсотка (для розрахунку використовувалися результати уточненої оцінки валового внутрішнього продукту за даними Держстату - 4194,1 млрд. гривень). За 2019-2020 роки частку державного боргу, номінованого в національній валюті, збільшено з 33,4 відсотка до 39 відсотків. До того ж, динаміку сукупного державного боргу та ВВП України за 2017-2022 роки, (табл. 2)

Таблиця 2

Динаміка сукупного державного боргу та ВВП України за 2017-2022 р.р.*

Показники	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Державний борг (усього)	2 141 674	2 168 627	1 998 275	2 551 936	2 671 828	4 071 683
Валовий внутрішній продукт (ВВП)	2 982 920	3 558 706	3 974 564	4 194 102	5 459 574	5 191 028
держборг / ВВП	71,8%	60,9%	50,3%	60,8%	48,9%	78,4%

*Джерело: складено за даними: [40]

Значно покращено прозорість та доступність інформації про державний бюджет та інші головні аспекти роботи органів системи управління державними фінансами. У липні 2020 р. запроваджено в промислову експлуатацію Державний веб-портал бюджету для громадян (openbudget.gov.ua), в котрому подаються у доступній формі дані з приводу виконання державного та місцевих бюджетів. З метою поліпшення відкритості у сфері публічних фінансів запроваджено інструмент проведення аналізу бюджетних показників, розроблений на основі методології Світового банку (BOOST), а також аналітичні панелі (дашборди), котрі надають змогу порівнювати діяльність закладів вищої освіти та аналізувати бюджетні видатки на загальну середню освіту як у цілому по державі, так і в окремих закладів загальної середньої освіти. Забезпечено публічний доступ через веб-портал IFIs projects до даних реєстру проектів економічного та соціального розвитку України, котрі виконуються із залученням коштів міжнародних фінансових організацій (МФО).

Реформування Державної податкової служби України та фінансової сфери держави може бути складним та тривалим процесом. Основні етапи, напрями та завдання такої реформи включають:

1. Створення стратегії: розробка чіткої стратегії для реформування ДПС та фінансової системи, визначення мети та конкретних результатів.

2. Прозорість та автоматизація: запровадження сучасних інформаційних технологій для автоматизації процесів збору, моніторингу та обробки податкової інформації.

3. Боротьба з корупцією: розробка та впровадження антикорупційних механізмів для зменшення можливостей корупції в ДПС.

4. Підвищення фінансової грамотності: здійснення освітніх заходів для громадян та підприємств з питань правил сплати податків та обов'язків.

5. Міжнародна співпраця: зміцнення співпраці з іншими країнами та міжнародними організаціями у сфері обміну інформацією та боротьби з податковими ухиленнями.

6. Ефективна адміністрація: підвищення ефективності та прозорості роботи ДПС, зменшення адміністративних витрат та спрощення процедур для платників податків.

7. Аудит та контроль: зміцнення процедур аудиту та контролю над податковими обов'язками, щоб забезпечити додержання законів.

8. Оцінка результатів: постійна оцінка результатів реформ та коригування стратегії на основі досягнутих показників.

За нашим переконанням ці напрями змін та завдання допоможуть покращити ефективність та прозорість податкової системи та фінансової сфери України.

3. ДІАГНОСТИКА ЕФЕКТИВНОСТІ ПРОЦЕСУ ДІЯЛЬНОСТІ ДПС УКРАЇНИ

Координацію дій з виконання напрямів підвищення ефективності діяльності ДПС України фінансової сфери держави, здійснює Мінфін. Положення про Координаційну раду з питань реформування державного управління, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 18 травня 2016 р. № 335 “Про Координаційну раду з питань реформування державного управління”. Для забезпечення дієвого виконання всіх напрямів ефективності діє координаційний механізм, котрий включає:

- робочі підгрупи, що сформовані згідно до складових системи управління державними фінансами та розглядають інформацію про хід реалізації плану заходів з виконання Стратегії, питання стосовно потреби внесення до нього змін, у разі необхідності готують належні пропозиції та проекти рішень;
- міжвідомча робоча група з питань розвитку системи управління державними фінансами, котра проводить моніторинг та оцінку стану втілення Стратегії, аналізує звіти з оцінки її дієвості та необхідності;
- координаційна рада з питань реформування державного управління, котра виконує основну координацію дій органів виконавчої влади, пов’язаних з втіленням цієї Стратегії і реалізації плану заходів з її виконання, та проводить моніторинг та оцінку результативності їх реалізації і виконання. Координаційна рада з питань реформування державного управління здійснює координацію діяльності з реалізації цієї Стратегії та діє на підставі Положення про Координаційну раду з питань реформування державного управління, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 18 травня 2016 р. № 335 “Про Координаційну раду з питань реформування державного управління” (Офіційний вісник України, 2016 р., № 42, ст. 1577). [11]

Втілення цих задумів реалізується на підставі плану заходів з її виконанням, котрий включає напрями за кожною сферою системи управління

державними фінансами. Досягнення кожної стратегічної цілі цієї Стратегії оцінюється через ступінь досягнення мети, визначеної за кожною сферою, і забезпечується шляхом виконання конкретних заходів. Аналіз динаміки податкових перевірок, проведених ДПС України у 2018-2020 роках, (табл. 3).

Таблиця 3

Аналіз динаміки податкових перевірок, проведених ДПС України у 2018-2020 р.р.*

Вид перевірки	2018 рік	2019 рік	Відхилення 2019 від 2018 року		2020 рік	Відхилення 2020 від 2019 року	
			абсолютне, +/-	темп приросту, %		абсолютне, +/-	темп приросту, %
Планова	5299	4646	-653	-0,12	1940	-2706	-58,2
Позапланова	15689	11867	-3822	-24,4	23900	12033	101,4
Фактична	14652	16373	1721	11,7	16565	192	1,2
Зустрічна	6375	5276	-1099	-17,2	2206	-3070	-58,2
Загальна кількість документальних податкових перевірок	42015	38162	-3853	-9,2	44611	6449	16,9

**Джерело: складено за даними: [41]*

Окрім того, план заходів може бути уточнено, у тому числі в частині змісту заходів, формування відповідальних за їх реалізації та строків виконання. Завдання можуть бути переглянуті після проведення річної комплексної оцінки стану системи управління державними фінансами чи у разі формування такої потреби міжвідомчою робочою групою з питань розвитку системи управління державними фінансами.

Моніторинг здійснення плану заходів з виконання цієї Стратегії проводиться щокварталу шляхом узагальнення Мінфіном інформації про результати реалізації заходів, визначених планом заходів з втілення цієї Стратегії, та подання щокварталу до 25 числа наступного за звітним кварталом місяця належного звіту Координаційній раді з питань реформування державного управління та Кабінетові Міністрів України. Органами,

відповідальними за виконання заходів, щокварталу готується та подається до Мінфіну звіт про здійснення плану заходів з реалізації цієї Стратегії, в котрому порівнюються фактично досягнуті індикатори із запланованими, зазначаються (за наявності) проблемні питання, їх вплив на утворення заходів та досягнення мети за кожним напрямом цієї Стратегії.

Окрім того динаміка кількості проведених документальних податкових перевірок за видами за період 2018–2020 років, (табл. 4).

Таблиця 4

Динаміка кількості проведених документальних податкових перевірок за видами за період 2018–2020 р.р[41]

ВИД ПЕРЕВІРКИ	2018 рік	2019 рік	2020 рік
Планова, шт.	5299	4646	1940
<i>Питома вага планових податкових перевірок, %</i>	12,6	12,2	4,3
Позапланова, шт.	15689	11867	23900
<i>Питома вага позапланових податкових перевірок, %</i>	37,3	31,1	53,6
Фактична, шт.	14652	16373	16565
<i>Питома вага фактичних податкових перевірок, %</i>	34,9	42,9	37,1
Зустрічна, шт	6375	5276	2206
<i>Питома вага зустрічних податкових перевірок, %</i>	15,2	13,8	4,9
Загальна кількість документальних податкових перевірок, шт	42015	38162	44611

Оцінка результативності виконання цієї Стратегії та стану втілення мети за кожною сферою системи управління державними фінансами, а також оцінка стану досягнення стратегічних цілей проводяться щороку. Відповідний звіт готується органами, відповідальними за здійснення заходів, на основі моніторингу про виконання плану заходів з реалізації цієї Стратегії та прогнозує проведення зазначених оцінок. Оцінка якісних показників, отриманих в результаті проведених перевірок органами ДПС України у 2018–2020 рр., млрд грн, (табл. 5).

Таблиця 5

Оцінка якісних показників, отриманих в результаті проведених перевірок органами ДПС України у 2018–2020 рр., млрд грн[41]

Вид перевірки	2018 рік	2019 рік	Відхилення 2019 від 2018 року		2020 рік	Відхилення 2020 від 2019 року	
			абсолютне, +/-	темп приросту, %		абсолютне, +/-	темп приросту, %
Донараховано податків і платежів:	34,4	45,6	11,2	32,60	17,7	-27,9	-61,2
планові перевірки	18,9	22,8	3,9	20,6	7,4	-15,4	-67,5
позапланові перевірки	15,1	14,9	-0,2	-1,3	9,7	-5,2	-34,9
фактичні перевірки	0,4	7,9	7,5	1875,0	0,6	-7,3	-92,4

До того ж для діагностики та аналізу ефективності проблеми вдосконалення ДПС України можна використовувати наступні підходи та критерії. Аналітик повинен здійснити наступні дії:

1. Структура податкових надходжень: порівняти обсяг податкових надходжень до державного бюджету з року в рік, щоб визначити, чи зростають вони або зменшуються.

2. Рівень податкових навантажень: оцінити, чи є податкові ставки та обов'язки належними та конкурентоспроможними для підприємств та громадян.

3. Прозорість та адміністративні витрати: вивчити, наскільки прозоро та ефективно працює ДПС, і чи виникають зайві адміністративні витрати для платників податків.

4. Боротьба з корупцією: оцінити заходи, які приймаються для боротьби з корупцією та підкупом в ДПС.

5. Міжнародна співпраця: перевірити, які домовленості про обмін інформацією та співпрацю існують з іншими країнами у сфері податків.

6. Автоматизація та інформаційні технології: переконатись, що ДПС використовує сучасні технології для автоматизації процесів контролю та моніторингу.

Цей аналіз допоможе визначити ключові проблеми та можливі напрями вдосконалення податкової системи в Україні.

4. ОСНОВНІ ЦІЛІ ВДОСКОНАЛЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ДПС УКРАЇНИ

Розпочнемо з того, що під час реалізації Стратегії реформування системи управління державними фінансами на 2017-2020 роки, затвердженої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 8 лютого 2017 р. № 142, лишилося невиконаним завдання стосовно впровадження електронних податкових перевірок (е-аудит). [12]

Потрібно здійснити подальше вдосконалення податкового законодавства та гармонізацію його із законодавством ЄС, а також завершення реформи податкової служби. Разом з тим за результатами оцінки за методологією Public Expenditure and Financial Accountability, проведеної у 2019 році, відсутність інтегрованої системи управління ризиками, пов'язаними з додержанням податкової дисципліни, визначено слабкою стороною податкового адміністрування.

Ми розділяємо думку, що Міністерство фінансів очолює впровадження та вимірювання прогресу реформи управління державними фінансами на основі Стратегії реформування управління державними фінансами, що базується на PEFA. Вона висловила зацікавленість в оновленні цієї стратегії на основі висновків ПВФО 2019 року та подальших рекомендацій. Затверджена на початку 2017-2020 років Стратегія реформування управління державними фінансами на 2017-2020 роки спрямована на створення сучасної та ефективної системи управління державними фінансами, яка надає якісні публічні послуги шляхом ефективного акумулювання ресурсів, що фінансують середньострокову та довгострокову перспективу. [12]

Для здобутку зазначеної мети потрібно виконати заходи стосовно завершення реформи ДПС та повноцінного перетворення її в сервісну службу шляхом стимулювання добровільного додержання податкової дисципліни з урахуванням специфіки груп та категорій платників податків, у тому числі подальшого спрощення та діджиталізації податкового адміністрування, а також

направити зусилля на утворення в ДПС дієвої комплексної системи управління ризиками для гарантування ризик-орієнтованого підходу до платників податків.

Фахівці вважають, що для покращення рівня інституційної спроможності ДПС у частині виявлення та запобігання загрозам зовнішнього та внутрішнього втручання у роботу баз даних та інформаційних ресурсів ДПС, що застосовуються для адміністрування податків, зборів та інших обов'язкових платежів, потрібно запровадити апаратно-програмний комплекс для втілення відповідного контролю, в тому числі проведення моніторингу Мінфіном, адміністрування ДПС зазначених баз даних та інформаційних ресурсів.

Для збільшення результативності податкових перевірок потрібно впровадити електронний аудит спочатку великих платників податків, а далі всіх інших платників. Потрібна якість індивідуальних податкових консультацій та видання узагальнюючих податкових консультацій Мінфіном гарантує єдиний підхід до використання податкового законодавства, тоді як збільшення комунікацій та активізація роботи з покращення податкової грамотності матимуть позитивний вплив на платників податків.

Саме з цією метою подальшого розширення податкової бази та захисту добросовісних платників податків від недобросовісних конкурентів маємо вживати заходів для боротьби з агресивним податковим плануванням, зокрема шляхом поліпшення обміну інформацією у податкових цілях між компетентними органами України та іноземних держав, а також подальшого впровадження Плану дій BEPS для протидії виведенню прибутку з України.

Для ухвалення вище зазначених питань забезпечується здійснення плану заходів стосовно реалізації концептуальних напрямів реформування системи органів, що виконують державну податкову політику, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 5 липня 2019 р. № 542, а також здійснюються заходи за такими напрямками:

- приріст дієвості податкового адміністрування та якості обслуговування платників податків;
- розширення бази оподаткування. [13]

Прогрес у досягненні запланованих результатів визначається за індикаторами (додаток А).

Для управління фінансовими ризиками та державними активами потрібно насамперед завчасно виявити фінансові ризики та вжити заходів стосовно їх уникнення та/або мінімізації їх впливу на бюджет.

На думку знавців податкової справи, для досягнення цієї мети необхідно продовжити розбудову системи управління фінансовими ризиками, котра має не лише показувати фінансові ризики, вести їх облік та проводити оцінку, а також гарантувати вжиття потрібних заходів реагування. Зокрема, слід здійснити відображення результатів комплексної оцінки фінансових ризиків як у середньостроковій, так й в річній бюджетній документації, з поступовим розширенням спектра ризиків згідно до Кодексу фінансової прозорості Міжнародного валютного фонду. Для забезпечення проведення дієвого моніторингу фінансових ризиків потрібно запровадити ведення слушного реєстру. Також органам управління підпорядкованих суб'єктів господарювання слід розробити та затвердити за погодженням з Мінфіном плани дій стосовно мінімізації найбільших фінансових ризиків, пов'язаних з діяльністю таких суб'єктів господарювання.

Так, з метою результативного функціонування системи управління фінансовими ризиками планується збільшити інформацію про стан державних активів. У рамках здійснення плану дій із впровадження Ініціативи "Партнерство "Відкритий Уряд" у 2021-2022 роках, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 24 лютого 2021 р. № 149, Фонд державного майна розробить механізм формування і ведення Єдиного реєстру об'єктів державної власності та його модернізації, зокрема шляхом започаткування на єдиній сучасній ІТ-платформі централізованого інформаційного порталу для обліку активів держави.[14]

Прогнозується утворення правової та методологічної бази для запровадження управління фінансовими ризиками місцевих бюджетів та

опрацювання відповідних заходів для збільшення спроможності органів місцевого самоврядування в умовах розширення їх фінансових повноважень.

Саме з цією метою вдосконалення системи управління фінансовими ризиками та державними активами заходи здійснюються за такими напрямками:

- проведення комплексної оцінки фінансових ризиків та формулювання їх впливу на державний бюджет;
- гарантування проведення результативного моніторингу фінансових ризиків та їх мінімізації;
- збільшення інституційної спроможності Мінфіну та інших органів державної влади стосовно управління фінансовими ризиками;
- провадження управління фінансовими ризиками місцевих бюджетів.

Прогрес у досягненні запланованих результатів визначається за індикаторами (додаток Б).

Однією з основних цілей вдосконалення ДПС України є підвищення ефективності та прозорості податкової системи для забезпечення стабільних надходжень до державного бюджету. Для досягнення цієї мети можливі такі заходи:

1. Спрощення податкового законодавства: упрощення норм і правил оподаткування може зменшити податкову навантаженість на підприємства та покращити їхню спроможність виконувати податкові зобов'язання.

2. Вдосконалення контролю та моніторингу: застосування сучасних інформаційних технологій для автоматизації процесів контролю та моніторингу може допомогти у виявленні порушень і зменшенні податкових шахрайств.

3. Підвищення фінансової грамотності: робота з громадянами і підприємствами щодо правил сплати податків та обов'язків може покращити свідомість та дотримання податкових законів.

4. Боротьба з корупцією: запровадження прозорих та антикорупційних механізмів у роботі ДПС може зменшити можливості для недобросовісних діянь.

5. Міжнародна співпраця: Україна може співпрацювати з іншими країнами та міжнародними організаціями для обміну інформацією та боротьби з податковими ухиленнями. [15]

Ці заходи спрямовані на створення справедливої та ефективної системи оподаткування, яка сприятиме економічному зростанню та розвитку України.

5. ІНДИКАТОРИ УСПІШНОСТІ ПІДВИЩЕННЯ РЕЗУЛЬТАТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ДПС УКРАЇНИ

Для покращення успішності та напрямів підвищення результативності діяльності ДПС України визначити індикатори та їх мету, цілі та завдання.

Для міжбюджетних відносин та фіскальної децентралізації потрібно забезпечити фінансові спроможності територіальних громад та вдосконалити міжбюджетні відносини з урахуванням нової моделі територіальної організації влади України та оновлених повноважень органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування.

Протягом реалізації Стратегії реформування системи управління державними фінансами на 2017-2020 роки, ухваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 8 лютого 2017 р. № 142, лишилися невирішені деякі питання. Процес децентралізації на цьому етапі призводить до підвищення дохідних та видаткових повноважень органів місцевого самоврядування. Чимала частина повноважень переходить з районного рівня на рівень територіальних громад. Функції на районному рівні скорочуються, проте райони продовжують існувати. Залишається неврегульованим питання чіткого розмежування повноважень між органами місцевого самоврядування та органами виконавчої влади. У той же час виникає необхідність в покращенні існуючого механізму горизонтального вирівнювання місцевих бюджетів. Крім того, має місце недостатня спроможність органів місцевого самоврядування до реалізації додаткових повноважень.[16]

Не можемо не погодитись про Стратегію реформування системи управління державними фінансами на 2022-2025 роки та плану заходів з її реалізації. Ця концепція зазначає:

1. Схвалити такі заходи, що додаються:
 - Стратегію реформування системи управління державними фінансами на 2022—2025 роки;
 - план заходів з реалізації Стратегії реформування системи управління державними фінансами на 2022—2025 роки.
2. Міністерствам та іншим центральним органам виконавчої влади:
 - забезпечити своєчасне виконання плану заходів, схваленого цим розпорядженням;
 - подавати щокварталу до 15 числа наступного місяця Міністерству фінансів інформацію про хід виконання зазначеного плану заходів для її узагальнення та подання у десятиденний строк Кабінетові Міністрів України;
 - подавати щороку до 1 березня року, наступного за звітним періодом, Міністерству фінансів інформацію про результати реалізації Стратегії, схваленої цим розпорядженням, стан досягнення мети за кожним компонентом системи управління державними фінансами, а також оцінку стану досягнення стратегічних цілей для підготовки узагальненого аналітичного звіту та подання його до 1 червня Кабінету Міністрів України.[17]

Для досягнення визначеної мети потрібно врегулювати питання стосовно розмежування повноважень між органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування за принципом субсидіарності шляхом проведення відповідних консультацій із всеукраїнськими асоціаціями органів місцевого самоврядування. Також маємо внести зміни до системи бюджетного вирівнювання з урахуванням оновлених повноважень органів місцевого самоврядування.

Із врахуванням необхідності втілення завдань стосовно посилення спроможності органів місцевого самоврядування з управління фіскальними ризиками та боргом, запровадження процесу середньострокового бюджетного

планування та покращення програмно-цільового методу на місцевому рівні потрібно вжити заходів до зміцнення власної ресурсної бази місцевого самоврядування. Зокрема, необхідно визначити підходи до зарахування податку на доходи фізичних осіб - найманих працівників, а також з'ясувати стимули для органів місцевого самоврядування для встановлення та збору місцевих податків, включаючи налагодження обміну інформацією між органами місцевого самоврядування та податковими органами.

Для забезпечення відкритості та підзвітності в управлінні фінансовими ресурсами органів місцевого самоврядування необхідно переглянути повноваження органів, уповноважених на виконання контролю за дотриманням бюджетного законодавства на рівні місцевих бюджетів, згідно до реформи фіскальної децентралізації із відповідним розподілом повноважень між такими органами з урахуванням параметрів та структури відповідних місцевих бюджетів.

У рамках трансформації міжбюджетних відносин та фіскальної децентралізації заходи виконуються за такими напрямками:

- чітке розмежування повноважень між органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування;
- підвищення власних фінансових ресурсів органів місцевого самоврядування;
- покращення механізму фінансового забезпечення видаткових повноважень, котрі передаються державою на реалізацію органам місцевого самоврядування та місцевим органам виконавчої влади;
- посилення фінансової прозорості та підзвітності органів місцевого самоврядування.

Прогрес у досягненні запланованих результатів визначається за індикаторами (додаток В).

Окрім того не можемо не розглянути державний фінансовий контроль, мета якого вдосконалити системи державного фінансового контролю, котрий сприятиме дієвому державному управлінню, виявлятиме та попереджатиме

порушення вимог законодавства та неефективне застосування фінансових та матеріальних ресурсів на державному та місцевому рівні.

Нині обмеженість кадрових ресурсів та сьогоденних засобів втілення фінансового контролю не дають змоги Держаудитслужбі повною мірою охопити потрібними заходами контролю всі найбільш ризикові об'єкти. Це стосується, насамперед, виконання контролю за здійснення місцевих бюджетів, а також проведення моніторингу процедур публічних закупівель, що спричинить до відсутності належної підзвітності та відповідальності керівників за прийняті незаконні та неефективні управлінські рішення. Структура фактичних надходжень до загального фонду місцевих бюджетів (без міжбюджетних трансфертів) за 2023 рік, відображено на рисунку 1.

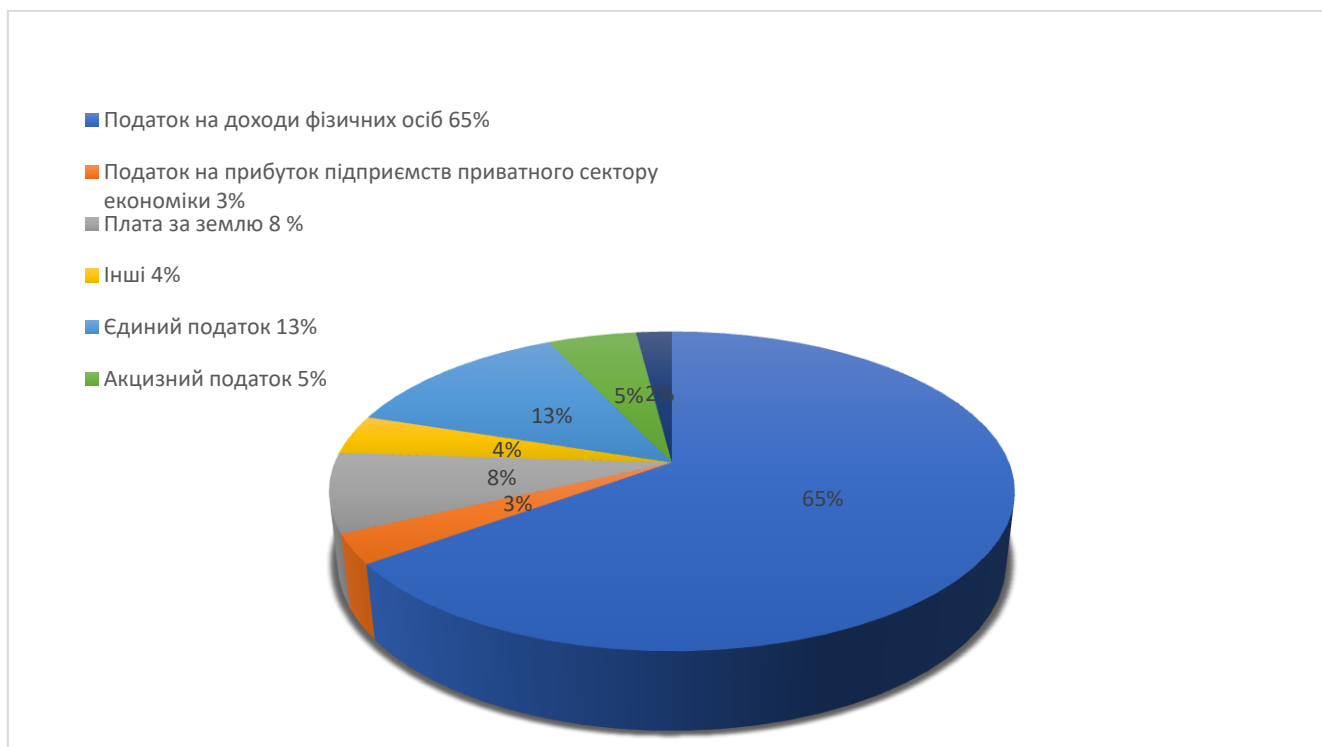

Рис. 1. Структура фактичних надходжень до загального фонду місцевих бюджетів (без міжбюджетних трансфертів) за 2023 рік*

**Джерело: складено за даними: [42]*

На нашу і думку багатьох спеціалістів, для досягнення визначеної мети необхідно збільшити результативність державного фінансового контролю у найризикованіших сферах, зокрема шляхом посилення аналітичних

спроможностей Держаудитслужби для концентрації на високоризикових операціях та відповідної організації інспектування. Необхідно вдосконалити організаційні та методологічні підходи Держаудитслужби стосовно виконання контролю за дотримання бюджетного законодавства у частині місцевих бюджетів, а також забезпечити налагодження співпраці Держаудитслужби з Рахунковою палатою, внутрішніми аудиторами, контролюючими та правоохоронними органами та приділити увагу та час поліпшенню комунікації з державними органами та органами місцевого самоврядування у процесі здійснення контролю.

Для розбудови інституційної спроможності особливу увагу потрібно приділити впровадженню сучасних ІТ-рішень у діяльність органів державного фінансового контролю в рамках реалізації Стратегії здійснення цифрового розвитку, цифрових трансформацій і цифровізації системи управління державними фінансами на період до 2025 року, ухваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 17 листопада 2021 р. № 1467, що надасть нам змогу розширити доступ до джерел потрібної інформації та забезпечити проведення її дієвого аналізу.[18]

Заходи передбачено здійснювати відповідно до таких напрямів:

- підвищення ефективності державного фінансового контролю у найбільш ризикових сферах;
- забезпечення дієвої міжвідомчої взаємодії в рамках виконання фінансового контролю;
- покращення інституційної спроможності органів Держаудитслужби на центральному, регіональному та місцевому рівні.

Прогрес у досягненні запланованих результатів визначається за індикатором (додаток Г).

Окрім того, розглянемо незалежний зовнішній фінансовий контроль (аудит). Його мета, посилення та підвищення дієвості зовнішнього фінансового контролю відповідно до стандартів INTOSAI.

У зв'язку з цим перед Рахунковою палатою постає ряд викликів, спричинених як тенденціями в її роботі, так й зростаючими вимогами суспільства, швидкозмінними перетвореннями в державі, зокрема в політичному середовищі, активним та діючим розвитком незалежного зовнішнього аудиту у світі.

Потрібною умовою для розвитку Рахункової палати як нинішнього вищого органу аудиту є імплементація міжнародних стандартів, що зобов'язує системне вдосконалення законодавства, покращення взаємодії Рахункової палати із зацікавленими сторонами.

Проведення аудитів належно до міжнародних стандартів вимагає значних ресурсів. Потрібно переглянути існуючі показники дієвості та результативності функціонування Рахункової палати. Система обліку рекомендацій Рахункової палати та моніторингу їх виконання також має суттєво змінитися.

Для користі бюджетної роботи потрібно здійснювати достатній рівень охоплення аудитом найважливіших сфер діяльності держави шляхом проведення ризик-орієнтованої оцінки у сфері управління публічними коштами та державним майном. Необхідно впровадити ясні критерії планування аудитів для забезпечення впевненості громадян, суб'єктів господарювання та зацікавлених органів державної влади в тому, що схвалені бюджетні програми спрямовано на досягнення визначених цілей, кошти застосовано законно, результативно та економно.

Роль вищих органів аудиту в теперішніх умовах зумовлює потрібність часткового перегляду існуючих повноважень Рахункової палати, проведення роботи з подальшого вдосконалення механізмів співпраці з органами державної влади, об'єктами аудиту, правоохоронними, антикорупційними органами. Позитивно впливати на зміцнення фінансово-бюджетної дисципліни в Україні Рахункова палата зможе, зокрема, за умови збільшення рівня відповідальності учасників бюджетного процесу за порушення вимог законодавства та прийняття недієвих управлінських рішень.

Важливо, що розвиток громадянського суспільства в Україні також вимагає відповідного реагування з боку Рахункової палати, адже результати її роботи мають бути доступними та зрозумілими громадянам, джерелом достовірної, професійної та неупередженої інформації про дієвість управління публічними коштами та державним майном. Суспільний резонанс під час одержання такої інформації потребує оперативного реагування усіх учасників процесу. Рахунковій палаті потрібно забезпечити конструктивну взаємодію із суспільством для покращення та збільшення довіри до органів державної влади в цілому та Рахункової палати, зокрема.

Для досягнення визначеної мети заходи виконуються за такими напрямками:

- максимальне наближення методології та практики проведення аудитів до стандартів INTOSAI;
- посилення консультативної (експертної) ролі Рахункової палати як вищого органу аудиту в Україні. [19]

Прогрес у досягненні запланованих результатів визначається за індикаторами (додаток Д).

Окрім всього вище сказано, не можемо не звернути увагу на те, що індикатори успішності щодо підвищення результативності діяльності ДПС України можуть включати такі показники:

1. Збільшення податкових надходжень: Зростання обсягу податкових надходжень до бюджету є ключовим індикатором успішності роботи ДПС.
2. Зменшення масштабів ухилення від податків: вимірювання кількості та обсягу податкових ухилень та шахрайства є важливим показником ефективності контролю та аудиту.
3. Спрощення податкових процедур: показники, які відображають час та витрати на виконання податкових обов'язків, можуть свідчити про спрощення процедур.
4. Ефективність аудиту: відсоток успішно завершених податкових аудитів та сума виявлених порушень.

5. Співробітництво з бізнесом та громадянами: вимірювання рівня задоволеності платників податків та підприємств роботою ДПС.

6. Антикорупційні заходи: вимірювання кількості та обсягу корупційних випадків у системі ДПС.

7. Відкритість та прозорість: оцінка доступності інформації, звітності та документів ДПС для громадськості.

8. Співробітництво з міжнародними партнерами: оцінка активності та ефективності співпраці з міжнародними організаціями та іншими країнами.

Ці індикатори можуть бути використані для оцінки та моніторингу реформ та покращень в роботі ДПС України і визначення їхньої успішності.

6. ОСНОВНІ ПІДХОДИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ДПС УКРАЇНИ

Розпочнемо з того, що для вирішення проблеми вдосконалення напрямків роботи та покращення діяльності ДПС України, інформаційні технології в управлінні державними фінансами відіграють вагомую роль. Насамперед їхня мета це побудувати сучасну та ефективну систему управління інформаційними технологіями для забезпечення підтримки та подальшого цифрового розвитку результативної та прозорої системи управління державними фінансами.

Як відзначають професійні експерти та науковці такі як: О. Власюк, Н. Грицяк, Т. Єфименко, О. Ємельяненко, О. Молдована, В. Кудряшова та інші, нині головними проблемами цифрової трансформації системи управління державними фінансами є:

- відсутність інтеграції між системами Мінфіну та центральними органами виконавчої влади, діяльність котрих направляється та координується Кабінетом Міністрів України через Міністра фінансів, у режимі реального часу;

- відсутність автоматизованого інформаційного обміну з багатьма державними установами;
- відсутність єдиного сховища даних з сучасною інформацією, доступною для Мінфіну та центральних органів виконавчої влади, діяльність котрих спрямовується та координується Кабінетом Міністрів України через Міністра фінансів;
- застарілість окремих платформ;
- низький рівень автоматизації внутрішніх процесів та великий обсяг використання паперових носіїв;
- недостатнє кадрове забезпечення. [20]

Здійснення Стратегії реалізації цифрового розвитку, цифрових трансформацій та цифровізації системи управління державними фінансами на період до 2025 року, схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 17 листопада 2021 р. № 1467, сприятиме розв'язанню більшості зазначених проблем, а також допоможе створити нову модель єдиного спільного інтегрованого інформаційного середовища у сфері системи управління державними фінансами, побудованого на інтероперабельності електронних інформаційних ресурсів з одночасним комплексним захистом інформації та додержанням технологічної незалежності та забезпеченням обміну інформацією у режимі реального часу. Це дасть змогу здійснити покращення аналітичної спроможності та оперативності прийняття рішень.

Заходи виконуються відповідно до Стратегії реалізації цифрового розвитку, цифрових трансформацій та цифровізації системи управління державними фінансами на період до 2025 року, ухваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 17 листопада 2021 р. № 1467, за такими напрямками:

- запровадження єдиних ІТ-стандартів, розбудова Єдиної інформаційно-телекомунікаційної системи, системи управління державними фінансами;

- перехід на запровадження електронних послуг, зокрема впровадження сервісної моделі надавання ІТ-послуг, орієнтованої на користувача;
- реалізація першочергових проектів для забезпечення здійснення пріоритетних завдань Стратегії виконання цифрового розвитку, цифрових трансформацій і цифровізації системи управління державними фінансами на період до 2025 року, схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 17 листопада 2021 р. № 1467; [18]
- унеможливлення впливу людського фактора на автоматичну обробку інформації;
- збереження та покращення кадрового потенціалу;
- захист інформації, яка обробляється в Єдиній інформаційно-комунікаційній системі системи управління державними фінансами.

Прогрес у досягненні запланованих результатів визначається за індикатором (додаток Е).

Окрім цього, розвиток управління людськими ресурсами у сфері державних фінансів, без сумніву має вагоме значення. Мета якого це поліпшення кадрового потенціалу для результативного формування та реалізації державної політики у сфері державних фінансів.

За деякими поглядами, в наш час управління людськими ресурсами у сфері державних фінансів, як і загалом у сфері державного управління, окреслюється відсутністю системного та стратегічного підходу, котрий би забезпечував розвиток персоналу відповідно із стратегічними цілями діяльності належних інституцій. Існує необхідність у розробці єдиної платформи професійного розвитку та комунікації у сфері управління державними фінансами.

Для досягнення визначеної мети потрібно розробити та затвердити стратегії управління людськими ресурсами Мінфіну та центральних органів виконавчої влади, діяльність котрих направляється та координується Кабінетом Міністрів України через Міністра фінансів, відповідно із завданнями цієї

Стратегії та стратегічними цілями зазначених органів, а також впровадити нинішні методи управління людськими ресурсами, зокрема на основі компетенцій, що надасть змогу забезпечити більш якісний відбір персоналу та побудувати більш результативну систему навчання, розвитку та оцінки персоналу. Увагу потрібно приділити забезпеченню гендерної рівності.

Для подальшого гарантування спроможності Мінфіну та центральних органів виконавчої влади, діяльність котрих спрямовується та координується Кабінетом Міністрів України через Міністра фінансів, Мінфіну вважається необхідним створити нинішній науково-освітній хаб з підготовки кадрів для сфери публічних фінансів, зокрема шляхом розширеного застосування програм дуальної освіти на базі оновленого закладу вищої освіти, що перебуває у сфері управління Мінфіну. Необхідно забезпечити утворення платформи для дистанційного навчання у сфері управління державними фінансами та інституціоналізацію професійно-комунікативної спроможності.[21]

Заходи здійснюватимуться за такими напрямками:

- впровадження стратегічного підходу та покращення результативності управління людськими ресурсами у сфері державних фінансів;
- поліпшення рівня професійної компетентності працівників фінансової системи.

Саме цей прогрес у досягненні запланованих результатів визначається за індикатором (додаток Є).

ДПС України має значний вплив на соціально-економічний розвиток держави та відіграє головну роль у забезпеченні основних її потреб. Основні показники соціально-економічного розвитку України за 2019-2021 років, (табл. 6.).

Таблиця 6

**Основні показники соціально-економічного розвитку України за
2019-2021 р.р[43]**

	Фактично за 2021	Темпи зростання (зниження) %			
		грудень / 2021 до		2021 до 2020	ДОВІДКОВО: 2020 до 2019
		листопада / 2021	грудня / 2020		
Середньомісячна заробітна плата одного працівника					
номінальна, грн	14014	122,2	123,1	120,9	110,4
реальна, %	x	121,5	111,9	110,5	107,4
Заборгованість із виплати заробітної плати – усього ¹ , млн.грн	3207,1	81,3	122,8	x	x
Індекс споживчих цін	x	100,6	110,0	109,4	102,7
Індекс цін виробників промислової	x	102,7	162,2	140,8	98,4
Індекс промислової продукції	x	101,1	99,0	101,1	95,5
Індекс сільськогосподарської	x	24,9	68,2	114,4	89,9
Індекс будівельної продукції	x	181,9	121,5	105,1	105,6
Вантажообіг, млн.ткм	289253,6	100,3	95,5	99,7	85,6
Пасажирообіг, млн.пас.км	62343,5	105,6	123,2	127,1	45,8
Оборот роздрібною торгівлі, млн.грн	1443343,3	119,3	105,1	110,7	107,6
Експорт товарів, млн.дол. США	61266,9 ²	108,5 ³	144,0 ⁴	138,2 ²	96,5 ²
Імпорт товарів, млн.дол. США	64874,2 ²	115,7 ³	145,0 ⁴	133,8 ²	87,6 ²
Сальдо (+, -) ² , млн.дол. США	-3607,3	x	x	x	x

Підходи для поліпшення результативності податкової політики під час війни та після є різними. Податкова політика під час воєнного періоду повинна бути максимально простою з точки зору обліку та виконання платежів до державного та місцевих бюджетів, не має надмірно обтяжувати бізнес та населення прямими податками, оскільки бізнесу значно легше буде зупинити діяльність або ліквідуватись.

Необхідно розуміти, що крім простих ризиків діяльності бізнесу в воєнний період з'являються надзвичайні ризики пов'язані з загрозою життя та втратою активів. Тому аргумент стосовно збільшення прямих податків, бо в умовах війни нічим фінансувати видатки державного й місцевих бюджетів, є некоректним та вкрай небезпечним для держави. Також вагомий фактор – це вже закладати фундамент для найшвидшого відновлення економіки. Головні

проблеми, з якими стикнулася економіка: падіння ВВП, прямі задокументовані збитки, велика частка населення емігрували, високий бюджетний дефіцит і т. п. Такі вихідні умови тягнуть за собою відповідні наслідки для української економіки: збільшення безробіття, відсутність інвестицій, обмежений доступ до грошей і т. п.

Вочевидь, що, по-перше, необхідно зробити, – проінформувати населення про реальну економічну ситуацію в країні та економічні зміни. Урядовцям необхідно не нагнітати паніку, а готувати й адаптувати населення. Маємо розповісти, що економічна ситуація в країні стане іншою, однак одночасно з цим будуть й нові можливості.

По-друге, для зменшення кількості безробітних та залучення іноземних донорських коштів необхідно розвинути програми перекваліфікації. Я. Железняк зазначає, що «людина повинна мати можливість максимально просто, швидко та без зайвої бюрократії отримати нову спеціальність»

Разом з тим у період дії воєнного стану державі доцільно запровадити єдине вікно одержання бюджетної допомоги цільовим групам підприємств, що фінансуватиметься через розміщення державних цільових військових облігацій або спеціального фонду міжнародної допомоги для відбудови країни.

Водночас Україні необхідно утриматись від проведення радикальних податкових реформ, таких як податок на виведений капітал, бо це слугуватиме тому, що населення буде відволікатись на пристосування до нових умов, на котрі під час війни нема часу.

Також маємо відмовитися від запровадження складних форм співробітництва з бізнесом. Вони будуть актуальними в післявоєнний період, коли функціонуватимуть фінансові ринки в межах відновлення об'єктів інфраструктури. Доречно буде обмежитись простими формами державного замовлення на ті чи інші товари та послуги без складних довгострокових контрактів.

Податкове законодавство в Україні зазнало чималих змін за час воєнного стану. На період дії воєнного стану було постановлено:

- Право на застосування спрощеної системи оподаткування 3 групи за ставкою 2% суб'єктами господарювання з річним доходом до 10 млрд грн та без обмеження чисельності працівників. Однак є винятки – пільга не стосується підприємств, що займаються організацією грального бізнесу, продажем підакцизних товарів та видобутком, реалізацією корисних копалин;
- добровільну сплату єдиного податку платниками 1–2 груп.
- ФОП 1-3 груп та самозайняті повністю звільняються від сплати ЄСВ за себе. Платники єдиного податку 3 групи звільняються ще й від сплати ЄСВ за найманих працівників, яких призвали до ЗСУ, інших захисних формувань, зокрема тероборони;
- За несвоєчасну подачу звітності чи сплату податків не можуть застосовуватись жодні штрафні санкції, оскільки контроль за несплатою податків покладено на контролюючі органи.
- База оподаткування при нарахуванні податкових зобов'язань за необоротними активами визначається виходячи з залишкової вартості, що склалася станом на початок податкового періоду, протягом якого здійснюються такі операції (у разі відсутності обліку необоротних активів – виходячи із звичайної ціни), а за товарами чи послугами – виходячи з вартості їх придбання.
- Благодійна допомога, надана учасникам бойових дій та особам, які живуть на території бойових дій, не оподатковується ПДФО.
- Відтепер акциз на бензини, важкі дистиляти та скраплений газ становить 0 євро за 1000 літрів. Ставку податку на додану вартість для ввезення пального знизили з 20% до 7%.[23]

До того ж така податкова реформа необхідна стимулювати бізнес. Саме так і відбувається. Старт податкової реформи вже дав результати. Пільги дозволили перезапустити малий та середній бізнес. У кабінеті платника податків все зроблено просто й багато хто вже цим скористався. Спрощена система оподаткування дозволила стимулювати розвиток малого бізнесу,

даючи дозвіл знизити податковий тягар на малий бізнес як за податковими ставками, так і за ресурсами на адміністрування звітності.[24]

Окрім того необхідно віродити сплату мита при імпорті легкових автомобілів, зменшивши ставку мита, окрім тих авто, що мають об'єм двигуна більше 2,5 літрів. Однак якщо такі автомобілі ввозяться для потреб ЗСУ чи територіальної оборони, то при наявності належних документів їх можна дозволити імпортувати без сплати ПДВ та ввізного мита. Така сама ситуація з імпортованою продукцією для потреб ЗСУ. Потрібно з цим налагодити систему обліку, держреєстрації й постановки на баланс належних військових підрозділів, що унеможливлять зловживання завезенням товарів для потреб ЗСУ.

Отже, на основі проаналізованої ситуації в Україні урядом було виставлено ряд рекомендацій, котрі зможуть поліпшити результативність податкової політики в воєнний період: інформування населення про реальну економічну ситуацію в країні та економічні зміни; розвинення програм перекваліфікації; запровадження єдиного вікна одержання бюджетної допомоги цільовим групам підприємств; утримування від проведення радикальних податкових реформ; відмовитися від запровадження складних форм співробітництва з бізнесом; відновлення податку на імпорт; запровадження додаткового імпортного збору на некритичні категорії імпорту; відновлення сплати мита при імпорті легкових автомобілів, знизивши ставку мита, окрім тих авто, що мають об'єм двигуна більше 2,5 літрів; не піднімати акцизні ставки; не відновлювати сплату податку на прибуток; зменшення ставки на ПДФО до 10%, а в районах активних бойових дій – 5%; скасування військового збору, збільшивши ставки ПДВ на 1–2%. [25]

Окрім вище сказаного, урядом України було рекомендовано провести заходи для поліпшення дієвості податкової системи в післявоєнний період: впродовж одного фінансового року після завершення війни не піднімати акцизні ставки, не відновлювати сплату податку на прибуток; перейти на податок на виведених капітал на рівні 15%; впродовж 3–5 років залишити всі

кошти в місцевих бюджетах від сплати ПДФО; через 3–5 фінансових років встановити прогресивне оподаткування; змінити підходи до системи соціальної допомоги.

Зокрема, важливо під час воєнного та післявоєнного періоду продовжити діджиталізацію сфери оподаткування. Також слід зібрати якісні дані для аналізу реальної ситуації в країні.

Серед таких фахівців як: Ю.В. Ковбасюка, В.П. Трощинського, Ю.П. Сурміна, А.Б. Лиса, А.О. Топчої, В.В. Юзефовича, Н.Л. Астапової, Н.І. Ільчанінової, О.К. Туркової, Д.С. Тихонової, Ю.В. Ковбасюка, В.П. Трощинського, В.Ф. Ситника, В.І. Козак та багатьох інших, поширені думки, що потрібно, вдосконалення напрямків покращення діяльності ДПС України вимагає комплексного підходу і може базуватися на наступних основних і головних підходах:

1. Законодавчий підхід: внесення змін у податкове законодавство з метою спрощення та покращення податкових процедур, зменшення податкового тиску на платників податків та впровадження сучасних стандартів.

2. Технологічний підхід: впровадження сучасних інформаційних технологій та електронного управління для автоматизації та підвищення ефективності податкових процедур.

3. Аудиторський та контрольний підхід: підвищення ефективності аудиторських та контрольних служб для виявлення порушень та недоінформованості щодо сплати податків.

4. Громадська участь та відкритість: залучення громадськості до моніторингу роботи ДПС, відкритий доступ до інформації та звітності.

5. Міжнародне співробітництво: зміцнення співробітництва з міжнародними організаціями та іншими країнами для обміну інформацією та боротьби з податковими злочинами.

6. Розвиток персоналу: навчання та підвищення кваліфікації працівників ДПС, щоб забезпечити компетентність та професійну етику.

7. Антикорупційний підхід: активна боротьба з корупцією в системі ДПС та забезпечення чесності та прозорості.

8. Співробітництво з бізнесом та громадянами: встановлення конструктивної взаємодії з платниками податків та представниками бізнесу.

Отже, ці підходи можуть бути комбіновані та адаптовані відповідно до конкретних потреб і умов ДПС України для досягнення покращення в її діяльності.

7. ШЛЯХИ ІМПЛЕМЕНТАЦІЇ ЗАРУБІЖНОГО ДОСВІДУ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ПОДАТКОВОЇ СЛУЖБИ

Виконання довгострокової економічної стратегії України, направленої на трансформацію у високорозвинену країну європейського типу, обрання нею курсу на вступ до ЄС та орієнтація на економічне підвищення зобов'язують поліпшення управлінської діяльності держави в процесі справляння податків, зборів та платежів. В умовах розвитку податкової системи правовідносини держави та її господарюючих суб'єктів стають провідними. Саме у цьому контексті вагомого значення набуває досягнення розвитку такого механізму адміністрування податків, зборів та платежів, котрий відповідав би потребам соціально-економічного розвитку держави, сприяв подоланню структурних диспропорцій в економіці, здійснював зменшення податкового навантаження, формував умови для заохочення як національних, так і зарубіжних інвестицій.

Головним шляхом узгодження національних правових норм і норм ЄС є їх пристосування – процес розроблення та прийняття Україною нормативно-правових актів і формування умов для їх належного запровадження й використання з метою поступового досягнення повної відповідності вітчизняного права міжнародному праву.

Потрібно зауважити, що адміністративне співробітництво є найбільш дієвим та єдиним засобом для контролю за порядком збору податків та

боротьби з ухиленням від оподаткування та податковим шахрайством. Співпраця прогнозує взаємодію між компетентними органами держави членів Європейського Союзу у сфері оподаткування та митної справи, а саме: обмін інформацією, виконання спільних дій із уникнення бар'єрів вільної конкуренції (проведення перевірок, інспекцій і розслідувань у разі запиту), а також утворення спеціальних груп, метою яких є відслідковування та запобігання ухилення від оподаткування.

У 2013 році Спільним Регламентом Ради ЄС та Європейського парламенту № 1286/2013 була ухвалена семирічна програма ФІСКАЛІС-2020 року, головною метою котрої є покращення функціонування податкових систем в ЄС шляхом об'єднання співпраці між державами-членами, їх податковими адміністраціями та посадовими особами [10]

Серед форм пристосування правових норм можна виділити наступні:

- наближення процесу відкритого прийняття, внесення змін чи скасування правових норм для здобутку відповідності положень національного законодавства, положенням нормативних актів законодавства ЄС з метою утворення потрібних умов імплементації Україною правового порядку Європейського Союзу;
- узгодження процесу координації тієї частини національного законодавства і практики його використання, з якої започатковується його наближення і транспозиція, що є неможливим та непотрібним;
- імплементацію процесу транспонування актів законодавства ЄС, включаючи додержання порядку та процедур їх впровадження;
- адаптацію процесу коригування законодавства держав – членів Європейського Союзу на підставі правових актів останнього, зокрема директив, котрі мають обов'язкову силу для цих держав і котрі зобов'язують від них приведення їх внутрішнього законодавства у відповідність до положень директив.

В теперішній теорії та практиці оподаткування, питання визначення фіскальної ефективності податкової системи та ДПС України займає вагоме

місце, оскільки головне призначення податкового інституту – в забезпечуванні достатніх та вчасних надходжень до бюджету з метою подальшого фінансування суспільно важливих функцій, котре реалізується саме через механізм фіску.

Одним із показників фінансової результативності податкової політики є бюджетний дефіцит. Проаналізуємо показник України на рисунку 2.

Рис.2. Бюджетний дефіцит Державного бюджету України 2010–2023 рр. (млрд.. грн.) [37]

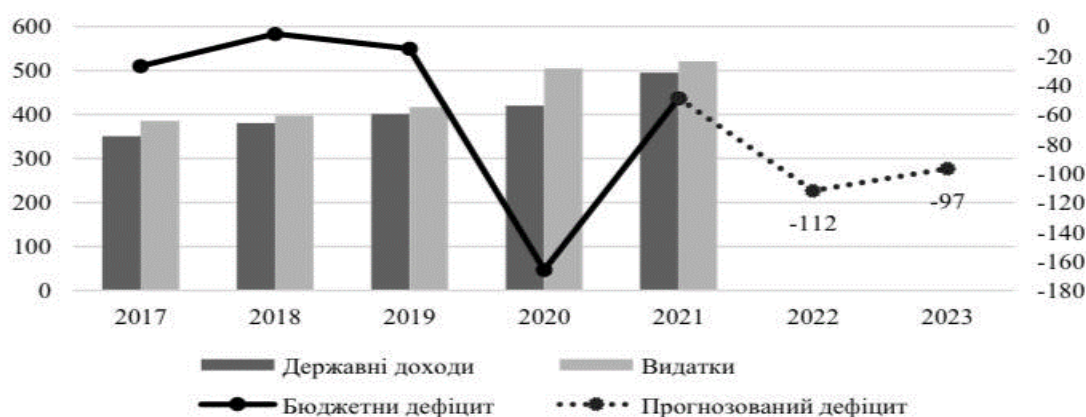

Рис.3. Бюджетний дефіцит Державного бюджету Польщі 2017–2020 рр. (млрд. zł) [37]

Для порівняння з Україною доходів, було обрано Польщу, яка є країною, що після розпаду СРСР знаходилася з Україною на одному рівні економічного розвитку, однак наразі значно її випередила в багатьох сферах.

Отже бачимо, результати розрахунку бюджетного дефіциту, зображені на рисунку 7.1, які свідчать, що видатки є більшими за доходи, тому з кожним роком дефіцит зростає. Тому з 2010 до 2021 рр. простежується певна тенденція до підвищення державних доходів та видатків. Наприклад, у 2020 році різниця становила рекордних 217 096.1 млн грн., у 2021 році – 197 937.4 млн грн. Згідно до бюджетної декларації Міністерства Фінансів України 2022 – 2024 рр. [26] дефіцит держбюджету в 2022 році планується 3.5% до ВВП або 188 млрд грн/, а в 2013 році – 3% до ВВП або 179.6 млрд грн. Однак ці дані було розраховано до війни 2022 р. Тільки за березень та квітень 2022 р. дефіцит держбюджету склав 203.6 млрд грн.

Згідно з рисунком 7.2, простежується тенденція до підвищення видатків та доходів: у 2020 році доходи становили рекордних 419 795 677 тис. злотих, видатки – 504 776 148 тис. злотих, дохідність – (-84 980 471) тис. злотих, що в п'ять разів більше, аніж у 2019 році. Підвищення гаданого дефіциту держбюджету Польщі в 2022 році 4.3% враховує поточні економічні умови, в тому числі, ситуацію, пов'язану з війною в Україні. У 2023 році дефіцит польського бюджету має становити 3.7%. Максимальний дефіцит України й Польщі у 2020 році. До 2020 року показник фіскальної результативності Польщі мав тенденцію до спаду, в Україні — до підвищення.

Із 01.01.1999 р. в Польщі було введено трирівневий адміністративно-територіальний поділ держави, компонентами якого стали: гміни, повіти та воєводства. Створено 308 повітів, 65 міст зі статусом повіту і 16 воєводств. Кількість гмін не змінювалась та становила 2489 [28]. Польський приклад процесу та результатів бюджетної децентралізації визнано одним із найбільш успішних у Європі та світі.

Однак Україна процес децентралізації розпочала у 2014 р. з прийняттям Концепції реформи місцевого самоврядування та територіальної організації

влади в Україні [29], законів України «Про співробітництво територіальних громад» [30], «Про добровільне об'єднання територіальних громад» [31]. Реформа децентралізації дала поштовх до добровільного об'єднання та укрупнення територіальних громад, фінансової децентралізації, нових повноважень і можливостей, (табл. 7.1).

Отже, бачимо, дані таблиці 7.1 свідчать про те, що впродовж 2015–2020 рр. в Україні спостерігається тенденція до підвищення частки участі місцевих бюджетів як у ВВП, так і у зведеному бюджеті. Це вказує на дієвість першого 2014–2019 рр. та другого 2020–2021 рр. етапу децентралізації. Однак, попри позитивну тенденцію частка доходів та видатків місцевих бюджетів, у структурі частка видатків місцевих бюджетів у ВВП України все одно поступається показникам Польщі. Частка доходів місцевих бюджетів у структурі зведеного бюджету є нижча за частку Польщі майже вдвічі, видатки в структурі зведеного бюджету та у ВВП – в 1.2 рази. Проте частка доходів власних місцевих бюджетів у ВВП України вища за частку Польщі. [32]

Таблиця 7

Частки доходів та видатків бюджетів різних рівнів у ВВП та у зведеному бюджеті України й Польщі [37]

Рік	Частка доходів місцевих бюджетів у структурі зведеного бюджету, %		Частка видатків місцевих бюджетів у структурі зведеного бюджету, %		Частка доходів власних місцевих бюджетів у ВВП, %		Частка видатків власних місцевих бюджетів у ВВП, %	
	Україна	Польща	Україна	Польща	Україна	Польща	Україна	Польща
2015	18,5	40,8	41,2	37,2	6,1	5,7	14,2	10,9
2016	21,8	40,4	41,9	36,3	7,2	5,7	14,7	11,1
2017	22,6	39,6	46,9	38,0	7,7	5,7	16,6	11,6
2018	22,2	39,9	38,9	39,3	7,4	5,8	13,7	12,2
2019	22,7	41,0	41,3	40,3	7,4	5,9	14,2	12,2
2020	22,6	42,1	30,0	37,2	7,4	6,3	11,4	12,8

Отже, результати дослідження свідчать, що у фіскальному розрізі податкова політика України та Польщі є частково дієвою та ефективною.

Дохідність України й Польщі негативна. Однак до 2020 року бюджетний дефіцит Польщі мав тенденцію до підвищення, в Україні — навпаки, зменшення.

Не можемо не сказати, що досягнення встановлених цілей та напрямків підвищення ефективності діяльності ДПС України може включати наступні досягнення:

1. Збільшення податкових надходжень: завдяки покращенню процедур збору податків та боротьбі з ухиленням від сплати податків, ДПС досягла збільшення обсягу податкових надходжень до бюджету.

2. Зменшення корупції: впровадження антикорупційних заходів та підвищення прозорості роботи ДПС сприяли зменшенню корупційних явищ у системі.

3. Спрощення податкових процедур: зменшення бюрократії та спрощення податкових процедур допомогли підприємствам та громадянам легше дотримуватися податкових обов'язків.

4. Впровадження сучасних технологій: використання інформаційних систем та електронного управління покращили автоматизацію процесів та зменшили можливість помилок.

5. Співробітництво з міжнародними організаціями: активна участь в міжнародному обміні інформацією та співробітництво з міжнародними податковими організаціями сприяють боротьбі з податковими злочинами [33].

Ці досягнення сприяють зміцненню фінансової стабільності, зменшенню корупції та підвищенню економічного розвитку України.

З огляду на досвід країн із розвиненою економікою у сфері публічного адміністрування, котрі теж переважно методом проб та помилок запроваджували податкове законодавство на власних територіях, Україні потрібен нетрадиційний підхід до кодифікації існуючої податкової системи. Наслідком такого підходу, з однієї сторони, може бути насамперед стабілізація засад оподаткування й закладення підвалин суцільної податкової бази, а з іншої сторони – утворення зручних умов для покращення механізму нарахування та

стягнення податків, зборів та платежів. Нині можна впевнено стверджувати, що в Україні працює належна податкова система, котра дає можливість мобілізувати кошти в розпорядження держави, виконувати їх розподіл та перерозподіл на цілі економічного та соціального розвитку.

8. ВИКЛИКИ ЩОДО ВПРОВАДЖЕННЯ СПОСОБІВ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ДПС УКРАЇНИ

Міністром фінансів України було затверджено загальні Пріоритети діяльності ДПС на 2022 рік з урахуванням дії воєнного стану:

- дієве управління діяльністю;
- результативне адміністрування податків, зборів та платежів;
- формування іміджу ДПС як сервісної служби європейського зразка з високим рівнем довіри у суспільстві;
- протидія ухиленню від оподаткування шляхом запровадження міжнародних стандартів та удосконалення аналітичних інструментів;
- утворення кваліфікованої, ефективної та мотивованої команди.[34]

Державна податкова служба України продовжує активно провадити співпрацю і обмін досвідом з міжнародними колегами, здійснення завдань у сфері євроінтеграції. Міжнародне співробітництво та основні досягнення ДПС у напрямку євроінтеграції у 2022 році (додаток Ж).

Одним з важливих міжнародних кроків у сфері податкового співробітництва та завдяки підтримці іноземних партнерів стало призупинення членства Росії та Білорусі у складі Внутрішньо європейської організації податкових адміністрацій (ІОТА).

До того ж проведено консультації з Генеральним директором з питань оподаткування та митного союзу ЄС (TAXUD) й підписано Угоду між Україною та Євросоюзом про участь нашої держави у програмі ЄС для співробітництва в галузі оподаткування «Fiscalis».

Окрім цього, ДПС України приєдналася до Багатосторонніх угод компетентних органів про автоматичний обмін: інформацією про фінансові рахунки – MCAA CRS й також звітами – MCAA CbC у розрізі країн.

Також відбувалась діюча співпраця з Офісом технічної допомоги Казначейства США, були опрацьовані та узгоджені плани роботи до 2024 року. Також це співробітництво з проєктами EU4PFM, METS (Швеція) та з іншими міжнародними партнерами.

ДПС стала більш відкритою та підвищила зовнішню комунікацію. Для цього було видано майже 90 тис. інформаційних матеріалів, проведено близько 5,5 тис. заходів за участю ЗМІ. Наші фахівці дали відповідь на понад 800 журналістських запитів. Також комунікаційна податкова платформа у 2022 році запрацювала на територіальному рівні. Всього на базі цього ресурсу було проведено 858 зустрічей з платниками податків, розглянуто більш як 1,5 тис. звернень. [35]

Не можемо не погодитись, що «ДПС результативно працює над реалізацією забезпечення міжнародного обміну інформацією, зокрема, в межах FATCA (Foreign Account Tax Compliance Act) та CRS (Common Reporting Standart). Незважаючи на перенесення звітної кампанії на 2023 рік, у зв'язку з введенням воєнного стану 117 фінансових агентів (ФА) надали коригуючі звіти за попередні періоди; 108 ФА подали звіти про підзвітні рахунки за 2021 рік; звіти 20 ФА були відхилені СВД США.» [36]

Окрім вище сказаного, імплементація напрямів підвищення ефективності ДПС України може зустрічати ряд загальних викликів:

1. Політичні зміни та стійка реформа: реформування ДПС може бути складним через зміни в політичному ландшафті. Щоб досягти стійкості реформ, потрібен довгостроковий план і відповідна політична підтримка.

2. Система мотивації персоналу: покращення роботи ДПС вимагає компетентного і мотивованого персоналу. Система мотивації та навчання персоналу - це важливий аспект реформи.

3. Технологічні та інформаційні виклики: запровадження сучасних інформаційних систем та технологій може вимагати великих інвестицій та технічної підготовки персоналу.

4. Громадська довіра та сприйняття: збереження довіри громадян до ДПС та їх підтримка важливі для успішної реформи. Ефективна комунікація та співробітництво з громадськістю можуть бути важливими.

5. Боротьба з корупцією: корупція може стати перешкодою впровадження реформ та підвищенню ефективності. Необхідно приділити увагу антикорупційним заходам.

6. Міжнародне співробітництво: у світі діє багато міжнародних податкових угод, і ДПС України повинна взаємодіяти з міжнародними партнерами для ефективного боротьби з податковими злочинами.

7. Легіслативні зміни: зміни в законодавстві можуть потребувати ґрунтовної переробки та адаптації внутрішніх процедур ДПС.

8. Економічні та соціальні аспекти: реформи в ДПС повинні бути сумісними з економічними та соціальними інтересами суспільства.

Отже, розуміння та врахування цих загальних викликів є важливим для успішної імплементації реформ та покращення ефективності ДПС України.

ВИСНОВКИ

На підставі обґрунтування та аналізу напрямків підвищення ефективності діяльності ДПС України можна зробити наступні висновки:

1. Реформа ДПС є важливим завданням для покращення устрою податкової системи України та забезпечення стабільності фінансів країни.

2. Спрощення податкових процедур, впровадження сучасних технологій та підвищення ефективності аудиту та контролю є важливими кроками для покращення роботи ДПС.

3. Громадська довіра та підтримка, а також співробітництво з міжнародними організаціями та бізнесом, грають важливу роль у досягненні успіху в реформуванні ДПС.

4. Антикорупційні заходи та відкритість роботи ДПС є необхідними для зміцнення інституційної довіри та боротьби з корупцією.

5. Персонал ДПС повинен мати можливість навчатися та розвиватися, щоб забезпечити високу компетентність та професійну етику.

Окрім вище сказаного для успішного та стабільного розвитку держави мають бути фінансові ресурси, завдяки яким буде забезпечуватись здійснення головних функцій державними органами влади та рішення невідкладних проблем суспільства.

Необхідно покращувати також видатки з бюджету та їх спрямування, а також всі етапи утворення податкової політики в нашій державі. Це може стати гарантією стійкої, сильної та розвиненої країни.

Аналіз результатів діяльності Державної податкової служби впродовж 2018–2020 рр. показав, що впродовж 2018–2019 рр. знижувалась кількість проведених документальних перевірок та підвищувався рівень донарахувань грошових зобов'язань за актами перевірок. сервісного напрямку адміністрування податків і зборів. Проведення оцінювання дієвості податкового контролю показало, що її рівень останніми роками збільшується. Це дозволяє бюджету країни одержувати більше додаткових фінансових ресурсів з метою здійснення

функцій держави. Однак, незадовільною залишається якість проведення контрольних заходів податкових органів та фінансова дисципліна платників податків, що погано впливає на рівень погашення донарахованих та узгоджених з платниками податків сум грошових зобов'язань за результатами перевірок, а результатом є недоотримання фіскальних надходжень доходів Зведеного бюджету країни.

Україна має додержуватись міжнародних стандартів та рекомендацій стосовно податкової політики, співпрацювати з іншими країнами в важливих питаннях боротьби з міжнародним податковим ухиленням та уникненням податків. Тим не менш потрібно продовжувати збільшувати мережу податкових угод з іншими країнами, щоб знизити подвійне оподаткування та позитивно впливати взаємному обміну інформацією.

Для здійснення пріоритетів розвитку податкової політики, важливо дотримуватись комплексу стимулюючих заходів, котрі передбачають: послаблення податкового тиску, прискорення інноваційної діяльності, заохочення розвитку малого підприємництва, удосконалення фіскальної ефективності податків за рахунок збільшення податкової бази, покращення адміністрування, зниження масштабів ухилення від сплати податків, декриміналізація податкового законодавства.

Головною складовою частиною процесу гармонізації є співтовариство уповноважених національних органів, що слугує збільшенню дієвості функціонування введених нормативно-правових положень. Обмін інформацією та зближення законодавств держав-членів разом із прагненням виявляти компроміс між інтересами 28 самостійних правових систем є яскравим прикладом успішного розвитку інтеграційного союзу, досвід якого потрібно вивчати для адаптації його у вітчизняне законодавство.

Загальний висновок полягає в тому, що успішна реформа та підвищення ефективності ДПС України можуть покращити фінансову стабільність, зменшити корупцію, створити сприятливі умови для бізнесу та підтримати

економічний розвиток країни. Це вимагає комплексного та системного підходу, а також підтримки громадськості та міжнародного співробітництва.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Про схвалення Стратегії реформування системи управління державними фінансами на 2022-2025 роки та плану заходів з її реалізації : Розпорядж. Каб. Міністрів України від 29.12.2021 р. № 1805-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1805-2021-p#Text> (дата звернення: 24.01.2024).
2. Сусловець А. Публічна служба в органах державної податкової служби України. Підприємництво, господарство і право. 2012. № 9 (201). С. 80–82. Директива Ради 2006/112/ЄС від 28 листопада 2006 року про спільну систему податку на додану вартість URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_928#Text
3. Офіційний сайт Державної служби статистики України: веб-сайт. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення 25.01.2024)
4. Офіційний сайт Міністерства фінансів України: веб-сайт. URL: <http://www.minfin.gov.ua/> (дата звернення 25.01.2024)
5. Про затвердження місії та Стратегічного плану Державної податкової служби України на 2022 – 2024 роки (із змінами): Розпорядж. Каб. Міністрів України від 22.11.2021 р. №965 URL: <https://tax.gov.ua/diyalnist-/zakonodavstvo-pro-diyalnis/nakazi-pro-diyalnist/77553.html> (дата звернення: 11.01.2024).
6. Про прийняття за основу проекту Закону України про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законів України щодо забезпечення збору даних та інформації, необхідних для декларування окремих об'єктів оподаткування : Постанова Верхов. Ради України від 03.11.2020 р. № 944-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/944-20#Text> (дата звернення: 24.01.2024).
7. Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо вдосконалення адміністрування податків, усунення технічних та логічних неузгодженостей у податковому законодавстві : Закон України від 16.01.2020 р.

№ 466-IX : станом на 1 січ. 2022 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/466-20#Text> (дата звернення: 24.01.2024).

8. Про ратифікацію Угоди між Урядом України та Урядом Сполучених Штатів Америки для поліпшення виконання податкових правил й застосування положень Закону США "Про податкові вимоги до іноземних рахунків" (FATCA) : Закон України від 29.10.2019 р. № 229-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/229-20#Text> (дата звернення: 24.01.2024).

9. Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 18 травня 2016 р. № 335 : Постанова Каб. Міністрів України від 30.09.2020 р. № 908. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/908-2020-п#Text> (дата звернення: 24.01.2024).

10. Васильєв Є. О. Програма "fiscalis 2013" як орієнтир для подальшого співробітництва України з ЄС у сфері оподаткування. Проблеми законності. 2009. Вип. 103. С. 9–15.

11. Деякі питання реалізації концептуальних напрямів реформування системи органів, що реалізують державну податкову та митну політику : Розпорядж. Каб. Міністрів України від 05.07.2019 р. № 542-р : станом на 19 трав. 2020 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/542-2019-р#Text> (дата звернення: 24.01.2024).

12. Про затвердження плану дій із впровадження Ініціативи "Партнерство "Відкритий Уряд" у 2021-2022 роках : Розпорядж. Каб. Міністрів України від 24.02.2021 р. № 149-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/149-2021-р#Text> (дата звернення: 24.01.2024).

13. Subina T., Orłowski J. Реформування податкової системи України. *Studia Prawnoustrojowe*. 2023. № 60. URL: <https://doi.org/10.31648/sp.8591> (дата звернення: 24.01.2024).

14. Зінчук Г. Податкова система держави. Інноваційна професійна освіта. 2022. Т. 1, № 1. С. 78–84. URL: <https://doi.org/10.32835/2786-619x.2021.1.1.78-84> (дата звернення: 24.01.2024).

15. Про схвалення Стратегії здійснення цифрового розвитку, цифрових трансформацій і цифровізації системи управління державними фінансами на період до 2025 року та затвердження плану заходів щодо її реалізації : Розпорядж. Каб. Міністрів України від 17.11.2021 р. № 1467-р : станом на 11 квіт. 2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1467-2021-p#Text> (дата звернення: 24.01.2024).

16. Перощук З. І. Бюджетна система України як складова фінансової системи держави. Фінансове право. 2011. № 2 (16). С. 29–31.

17. Про схвалення Стратегії реформування системи управління державними фінансами на 2022-2025 роки та плану заходів з її реалізації : Розпорядж. Каб. Міністрів України від 29.12.2021 р. № 1805-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1805-2021-p#Text> (дата звернення: 24.01.2024).

18. Про схвалення Стратегії реформування системи управління державними фінансами на 2022-2025 роки та плану заходів з її реалізації : Розпорядж. Каб. Міністрів України від 29.12.2021 р. № 1805-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1805-2021-p#Text> (дата звернення: 24.01.2024).

19. Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо забезпечення збалансованості бюджетних надходжень : Закон України від 30.11.2021 р. № 1914-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1914-20#Text> (дата звернення: 24.01.2024).

20. Національний банк України , електроний ресурс. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/IR_2023-Q2.pdf?v=4 (дата звернення 25.01.2024)

21. Гудкова Г. Національний банк України як суб'єкт ринку фінансових послуг. Актуальні питання у сучасній науці. 2023. № 9(15). URL: [https://doi.org/10.52058/2786-6300-2023-9\(15\)-415-422](https://doi.org/10.52058/2786-6300-2023-9(15)-415-422) (дата звернення: 25.01.2024).

22. Про Ключові напрями євроінтеграційного руху Національного банку в 2022 р : Розпорядж. Нац. Банку України від 09.03.2023р. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/klyuchovi-napryami-yevrointegratsiynogo-ruhu-natsionalnogo-banku-v-2022-rotsi> (дата звернення 31.10.2023).

23. Про Державну податкову службу України : Розпордж. Каб. Міністрів України від 06.03.2019 р. № 227. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/227-2019-%D0%BF#n15> (дата звернення 11.01.2024).

24. Податковий кодекс України Статті 19-1, 19-2, 19-3, 20, 21: офіц. сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text> (дата звернення 25.01.2024).

25. Про затвердження положень про Державну податкову службу України та Державну митну службу України : Постанова Каб. Міністрів України від 06.03.2019 р. № 227 : станом на 29 груд. 2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/227-2019-п#Text> (дата звернення: 25.01.2024).

26. Про Стратегічний план Державної податкової служби України на 2022 – 2024 роки» (із змінами) : Розпорядж. Держ. Податк. Служби України від 22.11.2021 р. №965. URL: <https://tax.gov.ua/diyalnist-/zakonodavstvo-pro-diyalnis/nakazi-pro-diyalnist/77553.html> (дата звернення 12.12.2023).

27. Бюджетний кодекс України : Кодекс України від 08.07.2010 р. № 2456-VI : станом на 1 січ. 2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17#Text> (дата звернення: 25.01.2024).

28. Про реєстрацію фізичних осіб у Державному реєстрі фізичних осіб – платників податків :Розпорядж. Міністр. Фінанс. України від 29.09.2017 р. №822 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1306-17#Text> (дата звернення 12.12.2023).

29. Деякі питання діяльності Ради бізнес-омбудсмена : Розпорядж. Каб. Міністрів України від 21.08.2019 р. № 652-р. URL:

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/652-2019-p#Text> (дата звернення: 25.01.2024).

30. Про законопроект щодо внесення змін до державного бюджету на 2023 рік : Розпорядж. Верховної Ради України від 24.02.2023 рю URL: https://budget.rada.gov.ua/news/main_news/77397.html (дата звернення 12.12.2023).

31. Про збільшення видатків на національну безпеку та оборону : Розпорядж. Комітету з питань бюджету України від 21.03.2023. URL: https://budget.rada.gov.ua/news/main_news/77427.html (дата звернення 25.12.2023).

32. Про внесення змін до Закону України "Про співробітництво територіальних громад" щодо упорядкування окремих питань співробітництва територіальних громад : Розпорядж. Каб. Міністрів України URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2867-20#Text> (дата звернення 11.01.2024).

33. Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо вдосконалення оподаткування контрольованих іноземних компаній : Розпорядж. Каб. Міністрів України від 19.10.2022 № 8137. URL: <https://www.kmu.gov.ua/bills/proekt-zakonu-pro-vnesennya-zmin-dopodatkovogo-kodeksu-ukraini-shchodo-vdoskonalennya-opodatkuvannya-kontrolovanikh-inozemnikh-kompaniy> (дата звернення 25.12.2023).

34. Про схвалення Стратегії здійснення цифрового розвитку, цифрових трансформацій і цифровізації системи управління державними фінансами на період до 2025 року та затвердження плану заходів щодо її реалізації : Розпорядж. Каб. Міністрів України від 17 листопада 2021 №1467-р. м. Київ URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1467-2021-%D1%80#Text> (дата звернення 25.12.2023).

35. Офіційний сайт Міністерства фінансів України веб-сайт URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/finance/debtgov/> (дата звернення 30.11.2023).

36. Shvabiy k., koshchuk T. Disadvantages and limitations of reforming the personal income tax system in Ukraine. Fінansi Ukraїni. 2023. Vol. 2023, no. 12. P.

80–97. URL: <https://doi.org/10.33763/finukr2023.12.080> (date of access: 25.01.2024).

37. Фінансовий портал Мінфін : веб-сайт URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/finance/debtgov/> (дата звернення 30.11.2023).

38. Starynsky M. V., Dybchenko Y. P. National Bank of Ukraine in the System of Controlling Authorities of Ukraine. Legal horizons. 2017. Vol. 19, no. 6. P. 29–33. URL: <https://doi.org/10.21272/legalhorizons.2017.i6.p29> (date of access: 25.01.2024).

39. Державна служба статистики України : веб-сайт URL: https://ukrstat.gov.ua/imf/arhiv/oszdu_u.htm (дата звернення 20.01.2024)

40. Фінансовий портал Мінфін : веб-сайт URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/finance/debtgov/> (дата звернення 20.01.2024).

41. Публічний звіт про підсумки діяльності Державної податкової служби України за 2019 рік: офіційний сайт URL: <https://tax.gov.ua/media-tsentr/novini/409589.html> (дата звернення 11.01.2024).

42. Офіційний сайт Міністерства фінансів України веб-сайт URL: <https://mof.gov.ua/uk/vykonannia-dokhodiv-mistsevykh-biudzhetiv> (дата звернення 11.01.2024).

43. Державна служба статистики України : веб-сайт URL: https://ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2021/mp/arh_op2021.html (дата звернення 11.01.2024).

ДОДАТКИ

Додаток А

Прогрес у досягненні запланованих результатів визначається за такими
індикаторами:

Індикатор	Базове значення	2021 рік	2022 рік	2023 рік	2024 рік	2025 рік
Частка судових справ з податкових спорів, вирішених судами на користь органів ДПС, у загальній кількості судових спорів, розглянутих судами різних інстанцій, відсотків	59,2	51,6	51,9	52,2	52,5	52,8
Рівень задоволеності платників податків послугами ДПС за результатами періодичних опитувань, балів (за шестибальною шкалою) або відсотків	4,21 або 70,2	4,32 або 72	4,44 або 74	4,56 або 76	4,68 або 78	4,8 або 80
Час, витрачений платниками податків на подання звітності та сплату податків, годин на рік	328	315	295	280	275	250

Джерело: Створено автором на основі Розпорядження Кабінету міністрів України Про схвалення Стратегії реформування системи управління державними фінансами на 2022-2025 роки та плану заходів з її реалізації

Додаток Б

Прогрес у досягненні запланованих результатів визначається за такими індикаторами:

Індикатор	Базове значення	2021 рік	2022 рік	2023 рік	2024 рік	2025 рік
Відображення фіскальних ризиків, що матеріалізувалися, у реєстрі фіскальних ризиків, відсотків		100	100	100	100	100
Відхилення між фактичними та плановими показниками надходжень частини чистого прибутку і дивідендів до державного бюджету внаслідок матеріалізації фіскальних ризиків, відсотків	2,1	7-8	5	5	5	5

Джерело: Створено автором на основі Розпорядження Кабінету міністрів України Про схвалення Стратегії реформування системи управління державними фінансами на 2022-2025 роки та плану заходів з її реалізації

Додаток В

Прогрес у досягненні запланованих результатів визначається за такими
індикаторами:

Індикатор	Базове значення	2021 рік	2022 рік	2023 рік	2024 рік	2025 рік
Зміна фактичного показника обсягу трансфертів з державного бюджету місцевим бюджетам за звітний період до затвердженого планового показника, відсотків	-0,6 (0)	Не більше 1	Не більше 1	Не більше 1	Не більше 1	Не більше 1
Частка доходів місцевих бюджетів (без урахування трансфертів) у зведеному бюджеті України, відсотків	22,6	24	24,5	25	25,5	26

Джерело: Створено автором на основі Розпорядження Кабінету міністрів України Про схвалення Стратегії реформування системи управління державними фінансами на 2022-2025 роки та плану заходів з її реалізації

Додаток Г

Прогрес у досягненні запланованих результатів визначається за таким індикатором:

Індикатор	Базове значення	2021 рік	2022 рік	2023 рік	2024 рік	2025 рік
Кількість інспектувань, за якими виявлено втрати фінансових ресурсів, у загальній кількості проведених інспектувань, відібраних на підставі ризик-орієнтованого відбору, відсотків	70	75	80	85	90	95

Джерело: Створено автором на основі Розпорядження Кабінету міністрів України Про схвалення Стратегії реформування системи управління державними фінансами на 2022-2025 роки та плану заходів з її реалізації

Додаток Д

Прогрес у досягненні запланованих результатів визначається за такими індикаторами:

Індикатор	Базове значення	2021 рік	2022 рік	2023 рік	2024 рік	2025 рік
Кількість проведених аудитів відповідності, одиниць			1	3	3	3
Оцінка за напрямом 31.2 “Слухання про результати аудитів” показника РІ31 “Вивчення аудиторських звітів законодавчим органом влади” Звіту про ефективність управління державними фінансами (РЕФА)	С					А
Оцінка за напрямом 31.3 “Рекомендації законодавчого органу влади” показника РІ31 “Вивчення аудиторських звітів законодавчим органом влади” Звіту про ефективність управління державними фінансами (РЕФА)	С					А

Джерело: Створено автором на основі Розпорядження Кабінету міністрів України Про схвалення Стратегії реформування системи управління державними фінансами на 2022-2025 роки та плану заходів з її реалізації

Додаток Е

Прогрес у досягненні запланованих результатів визначається за таким індикатором:

Індикатор	Базове значення	2021 рік	2022 рік	2023 рік	2024 рік	2025 рік
Частка регламентованих інформаційних потоків, які передаються між Мінфіном та центральними органами виконавчої влади, діяльність яких спрямовується та координується Кабінетом Міністрів України через Міністра фінансів, у загальній кількості таких потоків, відсотків	30	30	40	50	60	70

Джерело: Створено автором на основі Розпорядження Кабінету міністрів України Про схвалення Стратегії реформування системи управління державними фінансами на 2022-2025 роки та плану заходів з її реалізації

Додаток Є

Прогрес у досягненні запланованих результатів визначається за таким індикатором:

Індикатор	Базове значення	2021 рік	2022 рік	2023 рік	2024 рік	2025 рік
Частка державних службовців, які підвищили рівень професійної компетентності, у загальній кількості державних службовців апарату Мінфіну, відсотків	18	20	20	22	25	30

Джерело : Створено автором на основі Розпорядження Кабінету міністрів України Про схвалення Стратегії реформування системи управління державними фінансами на 2022-2025 роки та плану заходів з її реалізації

Додаток Ж

Міжнародне співробітництво та основні досягнення ДПС у напрямку євроінтеграції у 2022 році

Державна
податкова
служба України

Міжнародне співробітництво та основні досягнення ДПС у напрямку євроінтеграції у 2022 році

Проведено консультації з Генеральним директором з питань оподаткування та митного союзу ЄС (TAXUD) та підписано Угоду між Україною та ЄС про участь України у програмі ЄС для співробітництва в галузі оподаткування «Fiscalis». ДПС приєдналась до проекту МТД «Підтримка ЄС цифрової трансформації України». Меморандум з Податковою та митною службою Його Величності Сполученого Королівства Великої Британії та Північної Ірландії готується до підписання. Підписано Меморандум з Адміністрацією доходів Міністерства казначейства та фінансів Турецької Республіки.	Призупинено членство Росії та Білорусії у складі Внутрішньоевропейської організації податкових адміністрацій (IOTA), за результатом проведеної роботи ДПС спільно з країнами-членами забезпечено винесення питання виключення країн-агресорів зі складу IOTA на голосування країн-членів під час 26-ої Генеральної асамблеї IOTA. Підтримувались тісні контакти та комунікація з експертами Глобального форуму ОЕСР. Налагоджено співпрацю з Головним управлінням державних фінансів Франції ДПС приєдналась до багатосторонніх угод компетентних органів про автоматичний обмін інформацією про фінансові рахунки - MCAA CRS та звітами – MCAA CbC у розрізі країн. Продовжувалась співпраця з проектом TAPAS, підписано Меморандум між ДПС та Фондом «Євразія».	Підписано Меморандум між ДПС, Мінцифри та Міністерством цифрових справ Республіки Польща. Домовлено щодо організації Міністерством фінансів Королівства Нідерландів обміну знаннями для працівників ДПС у 2023 році. Проводились регулярні спільні заходи з Державною податковою інспекцією при Міністерстві фінансів Литовської Республіки у сфері обміну досвідом. Активна робота з Офісом технічної допомоги Казначейства США (підписано План роботи до 2024 року), проектом EU4PFM, проектом METS (Швеція), іншими міжнародними партнерами.
--	--	---

Джерело: складено автором на основі Публічного звіту ДПС 2022 року